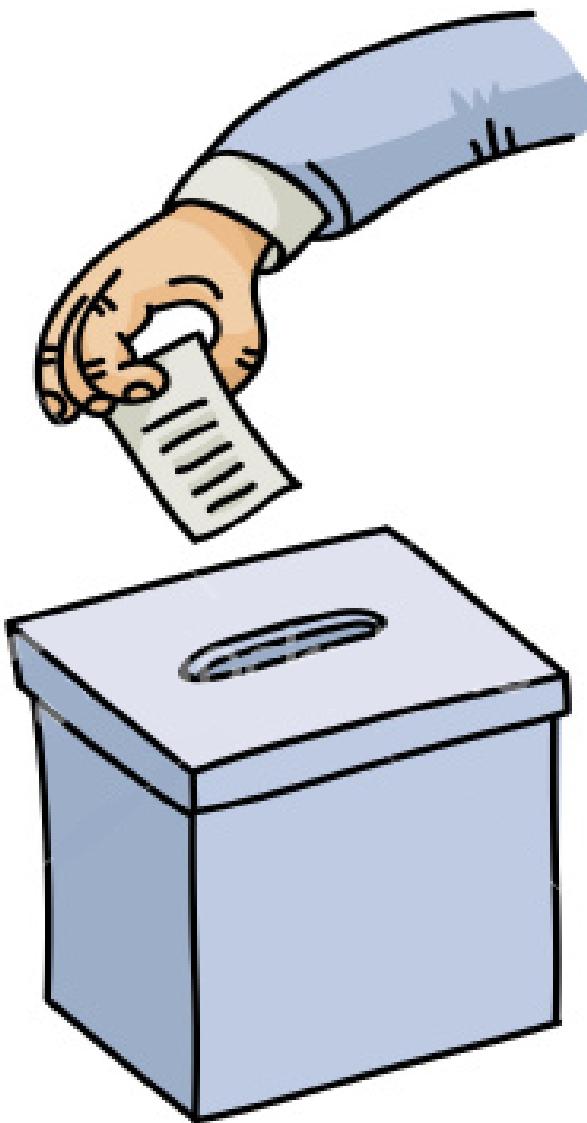

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 42, mart, 2009.

INTERVJU
Prof. dr
Filip
Kovačević

ANALIZA
Da li su
građani
Crne Gore
spremni za
Evropu

IZAZOVI U EU
Evropski
komesari
uoči
izbora

TEMA BROJA
Koliko kvalitet izbora utiče
na integracije Crne Gore

ZLOUPOTREBA

Četiri dana uoči održavanja izbora, baš u trenutku kada sam razmišljao da je evropsko biciklo dobro usporilo i na crnogorskim brdima, jer se tokom marta skoro ništa nije dešavalo u vezi sa evropskim integracijama, zateče me udarna vijest tzv. nacionalnog dnevnika – "evropski komesar za proširenje Olli Rehn za našu Televiziju" izjavio da je postignuta saglasnost da se crnogorska aplikacija razmatra u aprilu".

Uz smušen prevod, na snimku nekoliko mikrofona oko Rehna (dakle, nacionalni dnevnik je već u najavi – "izjavio za našu televiziju" – obmanuo poreske obveznike koji ga finasiraju).

Zaključih – ili Rehn ili javni servis pomaže aktuelnoj vladajućoj koaliciji u predizbornoj kampanji.

Ni briselskim zvaničnicima, a pogotovo tzv. javnom servisu to ne bi bilo prvi put.

I, tog trenutka mi dođe da pitam komesara iz Finske ono što će biti primoran vas da pitam – hapsi li policija u Finskoj zbog korupcije samo mjesec dana pred izbore, sumira li predsjednica Vrhovnog suda ili direktor Uprave za sprječavanje pranja novca rezultate samo nedjelju dana uoči izbora?

Da li je predsjednica Vrhovnog suda, makar u moralnoj obavezi, da pojasni da li "krupne ribe" spadaju u ono 30% pre-suda na koje sudovi nijesu stavili tačku ili je dovoljno reći da je 70% krivičnih djela sa elementima korupcije pravosnažno?

Toliko o nezavisnosti crnogorskih institucija ili, ako hoćete, zloupotrebi državnih organa u partijske svrhe.

Tzv. javni servis tog istog dana objavi da je pala Vlada češkog premijera Mireka Topolaneka, koji nam dvije sedmice ranije u Podgorici, obeća da će aplikacija vjerovatno biti razmatrana u aprilu.

Samo da nam, opet preko nacionalnog dnevnika, euroskeptični nastrojeni Evropljani, 30. marta, ne poruče – puj pike, Topolanekovo i Rehnovo obećanje ne važi više.

V.Z.

Finska ratifikovala SSP (5. mart) – Finska ratifikovala crnogorski Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom. Finska je šesnaesta država članica EU koja je ratifikovala taj Sporazum.

Rehn: Aplikacija je tehničko pitanje (9. mart) – "Razmatranje crnogorske aplikacije je tehničko, a ne suštinsko pitanje i nadam se da će uskoro biti na dnevnom redu", rekao u Briselu komesar za proširenje **Olli Rehn**. On je, nakon razgovora sa predsjednikom Vlade **Milom Đukanovićem**, kazao da nije najvažnije hoće li Savjet ministara EU u martu ili aprilu procesuirati zahtjev Crne Gore Evropskoj komisiji, ali da se nuda će to uskoro uraditi. Aplikaciju Crne Gore blokirale su Njemačka, Holandija, Belgija i Španija.

Mirek Topolanek

Topolanek u Podgorici (11. mart) – Ministri EU vjerovatno će u aprilu povesti zvaničan razgovor o crnogorskoj aplikaciji za članstvo u EU, čime počinje procedura prihvatanja tog zahtjeva, rekao je u Podgorici premijer Češke, trenutno predsjedavajuće EU, **Mirek Topolanek**.

Italija i Slovenija pozivaju da se ne zaboravi Balkan (12. mart) – Šefovi diplomacija Slovenije i Italije **Samuel Žbogar** i **Franko Frattini** uputili zajedničko pismo ministrima spoljnih poslova članica EU u kojem su ukazali na značaj širenja Unije na zapadni Balkan. Pismo je upućeno s ciljem da podstakne nove rasprave o toj temi na predstojećim sastancima ministara spoljnih poslova EU. Žbogar i Fratini su u pismu ukazali i na važnost liberalizacije viznog režima sa državama zapadnog Balkana i izrazili nadu da će napredak na viznom području biti ostvaren u mandatu sadašnjeg sastava Evropske komisije.

Pripreme za odgovore na Upitnik (14. mart) – Predstavnici državnih institucija, sudske i zakonodavne vlasti održali u Sekretarijatu za evropske integracije sastanak posvećen pripremi za odgovore na upitnik Evropske komisije, iako se još ne zna kada će Crnoj Gori dostaviti taj dokument. Sastanak je bio je posvećen pripremi za odgovore na pitanja iz poglavљa Politički kriterijumi koji obuhvataju demokratiju i vladavinu prava, ljudska i manjinska prava, te regionalnu saradnju i međunarodne obaveze.

EU ukazuje na potrebu za fer izborima (16. mart) – Parlamentarni izbori u Crnoj Gori moraju biti otvoreni i fer, važna je sloboda medija, kao i nastavak borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, poručeno nakon sastanka šefa diplomacije **Milana Roćena** sa EU trojkom u Briselu. Ocijenjeno je da je Crna Gora, kao "konstruktivan partner EU", napravila značajan napredak u približavanju EU, posebno u sprovodenju unutrašnjih reformi, ali da je "ostalo još dosta toga da se uradi". Sastanak Roćena u Briselu sa trojkom Evropske unije, ministrima inostranih poslova Češke **Karel Švarcenbergom**, Švedske **Carl Bildtom** i komesarom za proširenje EU **Olli Rehnom** organizovan je u okviru redovnog političkog dijaloga Crne Gore sa EU.

Nove ratifikacije (25. mart) – Poljska, Švedska i Španija ratifikovale Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju Crne Gore sa EU, saopštilo Ministarstvo inostranih poslova Crne Gore. Do sada je ukupno devetnaest država članica EU ratifikovalo ovaj Sporazum.

POGLED IZ EU

Balkan: boravak u čekaonici

Posljednjih nekoliko godina na početku svake godine smo govorili: "Ove godine moramo učiniti veliki iskorak u smjeru

Piše: Hannes Swoboda

integracije Balkana u Evropsku uniju".

I, na kraju svake godine bili smo razočarani. Bojim se, da će tako biti i ove godine. Moramo priznati da se razvoj u jugoistočnoj Evropi odvija mnogo sporije od naših očekivanja. Možda je to dobra vijest za pojedine krugove u EU, koji ne žele brzo proširenje što još dodatno može povećati takve težnje i podstaknuti nove strahove i razočarenja u regionu. To vodi u osjećaj očaja i iseljavanja, posebno mladih.

Takav "zajednički" doprinos ka usponom ili čak, prekidu procesa proširenja ne znači ništa dobro. To može samo ojačati neke već postojeće sukobe i podstaknuti neke grupe i države, da izmisle ili na površinu izvuku, nove sukobe. Stoga, sve države u regionu moraju nastojati, da ispune svoje zadatke i rješe bilateralna pitanja.

Hrvatska je obavila veliki dio svog zadatka. Dala je novi zamajac borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala. Posao nije završen, ali je na dobrom putu da uskoro bude ocijenjen kao zadovoljavajući. Ostaju još dva otvorena pitanja. Prvo se odnosi na saradnju sa Međunarodnim sudom u Hagu, drugo na granični spor sa Slovenijom.

Nedavni prijedlozi komesara **Olli Rehna** o uspostavljanju grupe za medijaciju, koju bi vodio **Martti Ahtisaari** svakako znači korak naprijed i daje jasan znak objema stranama, da EU želi brzo rješavanje spora.

Ipak, prijedlog prema mom mišljenju, ne uvažava dovoljno argumenata o pravnoj osnovi za rješavanje spora, koji bi morali biti uključeni u metod i postupak rješavanja problema. Treba poštovati oba aspekta – politički, kojeg naglašava Slovenija i pravni, na kojem insistira Hrvatska.

Faktički bi bilo najbolje uvažavati oba aspekta istovremeno. Obj strane bi se mogle dogovoriti, da će rješavanje graničnog

pitanja prepustiti međunarodnom organu i da će pregovarati o političkom rješenju, koje odgovara osnovnim zahtjevima slovenačke politike u vezi sa Piranskim zalivom i prisupu do otvorenog mora. Ako bi sud odlučio u tom smjeru, nepotreban bi bio dodatni sporazum između država.

Ukoliko bi sud odlučio skladno hrvatskoj poziciji, onda Hrvatska mora ponuditi slobodan, ipak, pravno obavezujući sporazum sa Slovenijom, koji odgovara njenim osnovnim zahtjevima. Tako bi Hrvatska postigla potvrdu svog pravnog stanovišta, dok bi Slovenija postigla politički uspjeh u pregovorima sa Hrvatskom.

Grupa za medijaciju, koju je predlagala EK, bi mogla doraditi detalje tog pristupa na dva kolosijeka i pomoći, da se pored sudske odluke pronađe rješenje, koje bi se zasnivalo na pregovorima. Prihvatljivo bi bilo i to, da se države dogovore, da se neće obratiti međunarodnom судu nego će aktivnije i

Ukoliko u regionu zapadnog Balkana budemo ostavljali utisak da smo nezainteresovani i ravnodušni u vezi njihove integracije, to će imati negativne posljedice ne samo za pojedine države, nego i za interes EU za stabilnost u susjednom regionu

neposrednije uključiti međunarodno pravo u savjetovanja grupe za medijaciju kod pronaalaženja rješenja za granični spor.

Prema dosadašnjim ocjenama Komisije, Makedonija još uvijek nije spremna za početak pristupnih pregovora. Pored toga početak pregovora može sprječiti spor sa Grčkom u vezi imena. Zato smo se dogovorili o izjavi da Evropski parlament "po-država nastojanja posrednika **Matthewa Nemetza** u okviru UN, kao što je predviđeno i rezolucijama Savjeta bezbjednosti UN broj S/RES/817 i S/RES/845 iz 1993, koja su usmjerena na rješavanje nesuglasica do kojih je došlo zbog ustavnog imena države, da se što prije postigne konačni dogovor između bivše jugoslovenske republike Makedonije i Grčke na osnovu njegovog prijedloga od 6. oktobra 2008. o tome, kako bi bilo moguće na međunarodnom nivou objasniti razliku između različitih područja, koja pripadaju različitim državama, mada im je zajednička činjenicama da se svi zovu Makedonija; je svjestan, da su obje strane rezervirane do tog prijedloga; je upoznat, da je bio imenovan novi makedonski pregovarač; poziva obje strane, da sačuvaju obećanje za razgovore u okviru UN postignu kompromisno rješenje,

da to pitanje više ne predstavlja prepreku za članstvo bivše jugoslavenske republike Makedonije u međunarodnim organizacijama kao što je određeno u Privremenom sporazumu iz 1995, koji još uvijek važi; upozorava, da bi u slučaju da između država ne bude uskoro postignut dogovor, to moglo dovesti do dužeg prolongiranja ulaska bivše jugoslovenske republike Makedonije u EU, da ta bilateralna pitanja na Balkanu ne bi smjela biti prepreka pristupanju i/ili imati prednost pred procesom evropskog povezivanja".

Obje države kandidati imaju specifične teškoće: Hrvatska kod otvaranja nekih poglavljia, a Makedonija kod otpočinjanja samih pregovora. Dalji napredak trenutno sprječavaju unutrašnji nedostaci i neriješena bilateralna pitanja. No, bilo bi primjerenije zahtijevati, da obje strane prihvate barem jasan postupak za rješavanje bilateralnih pitanja prije nego što započnu pregovori za

Ukoliko u regionu zapadnog Balkana budemo ostavljali utisak da smo nezainteresovani i ravnodušni u vezi njihove integracije, to će imati negativne posljedice ne samo za pojedine države, nego i za interes EU za stabilnost u susjednom regionu

članstvo u EU.

U ovom trenutku nije moguće prognozirati kada će započeti pregovori sa drugim balkanskim državama. Bez obzira na početak pregovora (Crna Gora) ili dobijanje statusa države kandidata (Albanija) ostaju otvoreni brojni ozbiljni problemi, posebno u vezi Bosne i Hercegovine i Kosova, poslijedno s tim u vezi i Srbije.

U EU moramo biti strpljivi, da ne bi izgubili interes za integraciju tog regiona. Moramo biti svjesni da ne možemo izvana nametnuti razmišljanja i odnose, koji se tiču potrebnih reformi i promjena. Ukoliko budemo u regionu ostavljali utisak da smo nezainteresovani i ravnodušni u vezi njihove integracije, to će imati negativne posljedice ne samo za pojedine države, nego i za naš interes za stabilnost i razvoj u susjednom regionu. Posebno u sedmicama prije izbora za Evropski parlament bi morali izbjegavati populističke parole protiv proširenja EU na balkanske države. Te države trebaju jasan i pozitivan odgovor za svoja nastojanja za uključivanje u EU.

Autor je potpredsjednik delegacije EP za odnose sa državama jugoistočne Europe

KOLIKO KVALITET IZBORA UTIČE NA EVROPSKE INTEGRACIJE CRNE GORE

Fer i slobodni kada nema pucnjave i masovne krade

Postoji li neko u međunarodnim posmatračkim misijama ili institucijama Evropske unije

Piše: Danilo Mihajlović

(EU) ko će građanima Crne Gore jasno objasniti što znači to da se svi izbori u posljednjih desetak godina sprovode "generalno u skladu sa najboljom međunarodnom praksom i standardima"?

Da li ta floskula, koja je obilježila gotovo sve postizborne izvještaje Organizacije za evropsku bezbjednost

(OEBS) i njegovog Biroa za demokratiju i ljudska prava (ODILJP) znači da i u velikom broju demokratskih država postoji zloupotreba državnih resursa u partijske svrhe i uglavnom nedokazani navodi o pritiscima i kupovini glasova.

Ili, ta definicija posmatračkih misija možda znači da je dobro dok nema tuča ili puškaranja na biralištima ili masovne izborne manipulacije, kao što je slučaj sa Makedonijom ili Albanijom.

Jedna od prepreka na evropskom putu te dvije susjedne države su ocjene posmatračkih misija međunarodnih organizacija, na koje se poziva Evropska komisija (EK), da izbori nije "fer i slobodni".

Zvanici EU donedavno nijesu dovodili u pitanje integracije Crne

Miodrag Vuković

Gore u vezu sa prirodnom izbornog procesa.

Međutim, Trojka EU, koju čine ministar inostranih poslova države predsjedavajuće, Visoki predstavnik zadužen za zajedničku spoljnu i bezbjednosnu politiku i Evropski komesar zadužen za spoljne poslove i evropsku politiku prema susjedima, mada joj može kada je to potrebno pomoći i predstavnik državen koja sljedeća preuzima predsjedavanje, polovinom mjeseca izvukla je iz rukava to pitanje.

Naime, na sastanku sa ministrom inostranih poslova Crne Gore **Milanom Roćenom**, njegove kolege iz Češke i Švedske, **Karel Schwarzenberg** i **Carl Bilt**, te evropski komesar za proširenje **Olli Rehn** ukazali su da parlamentarni izbori u Crnoj Gori, 29. marta 2009. godine, "moraju biti otvoreni i fer".

Takođe, šef holandske diplomati-

ALBANIJA I IZBORI

Državanje slobodnih i pravednih izbora – praktično u ravni sa vladavimom prava i borbot protiv organizovanog kriminala i korupcije – jedan je od osnovnih zahtjeva koje Brisel već godinama postavlja Albaniji.

Parlament u Tirani usvojio je polovinom novembra prošle godine novi izborni zakon za koji su nedavno OEBS i Venecijanska komisija ocijenile da predstavlja "dobru pravnu osnovu za održavanje slobodnih i fer izbora" u junu.

Prethodni, veoma komplikovani, izborni sistem omogućavao je brojne malverzacije. Stučnjaci su najčešće ukazivali da najjače stranke mogu namjereno osnažiti male partije kako bi kasnije pravile postizborne koalicije koje ne odražavaju volju birača.

Zvaničnoj Tirani na putu ka Briselu predstoji još jedna problem – veliki broj punoljetnih osoba nema identifikaciona dokumenta koja su, prema novom izbornom zakonu, neophodna za potvrdu identiteta na biračkom mjestu, što se ranije nije praktikovalo u pojedinim izbornim jedinicama.

Izdavanje novih isprava sa biometrijom počelo je tek u januaru, pa postoje bojazan da veliki broj, od oko tri miliona birača, neće moći da glasa.

Albanija je najavila da će aplicirati do juna, uprkos protivljenju jednog broja članica EU, koji kao uslov postavljaju kvalitetan izborni proces.

je **Maxime Verhagen** nedavno je poručio da će odluka njegove zemlje o slobini crnogorske aplikacije zavisi od kvaliteta crnogorskih izbora.

Iz njegovog ministarstva inostranih poslova jasno i glasno saopšteno je da Holandija očekuje da predstojeći izbori "u potpunosti budu u skladu sa međunarodno prihvaćenim standardima i normama".

Najjaču parlamentarnu stranku, Demokratsku partiju socijalista (DPS) ne brinu izjave holandskog diplome.

Šef skupštinskog Odbora za međunarodne odnose i evropske integracije **Miodrag Vuković** kazao je da te riječi, "pogotovo kada dolaze od najvećeg skeptika iz Evrope", govore da je Crna Gora na dobrom putu.

"Holandija, koja pravi probleme i drugim zemljama u vezi sa nastavkom evropskog procesa, vam ne kaže da izbori treba da budu u skladu, već do kraja u skladu sa evropskim procesima, i to znači da je posao završen", kazao je Vuković.

Nakon posljednjih parlamentarnih izbora, održanih 10. septembra 2006. godine, Evropska komisija u Izvještaju o napretku Crne Gore konstatuje da je uočen veliki broj izazova, koji se uglavnom odnose na ponašanje medija i izbor poslanika.

"Ova pitanja bi trebalo riješiti", piše u Izvještaju.

Na te boljke relevantne međunarodne organizacije podsjećaju godinama, ali će se i 29. marta glasati po starom.

EK i OEBS/ODILJP, naime, upozoravaju da Javni servis RTCG u kampanji favorizuje aktivnosti Vlade i vladajuće koalicije.

"Uprkos zakonu...RTCG obezbijedila je besplatne termine u programu po proporcionalnoj, a ne ravнопravnoj osnovi", piše u Izvještaju ODILJP-a.

RTCG se odnedavno opet finansira iz budžeta, a izvještavanje je mijama daleko od ravnomjernog predstavljanja partija.

Iako predstavnici međunarodnih posmatračkih misija unazad deset

Srđan Milić

godina upozoravaju da partije ne bi trebalo da umjesto građana odlučuju ko će ući u Skupštinu, parlamentarne stranke odbijaju da se izjasne, a kamoli da nešto urade u vezi sa tim pitanjem.

Zakon o izboru poslanika zahtjeva da samo polovina mjesta koje stranka ili koalicija osvoji mora biti raspoređena na osnovu redoslijeda imena kandidata na njihovoj izbornoj

Nakon posljednjih parlamentarnih 2006. godine, Evropska komisija u Izvještaju o napretku Crne Gore konstatuje da je uočen veliki broj izazova, koji se uglavnom odnose na ponašanje medija i izbor poslanika. "Ova pitanja bi trebalo riješiti", piše u Izvještaju. Crnogorska politička elita ignorisala je ove preporuke EK

listi.

Stranka, prema tom zakonu, može slobodno raspoređivati preostala mjesta na bilo kojeg kandidata čije se ime pojavljuje na njenoj listi.

"Ta odredba ograničava transparentnost i može dovesti u zabunu birače koji ne mogu biti sigurni koje kandidate biraju... Iako je Skupština imala gotovo deceniju na raspolaganju da ispravi ovaj problem, ova odredba nije uklonjena iz zakona", piše OEBS poslije izbora 2006. godine.

Gradani ni sada ne znaju kome

tačno daju glas i da li će njihov favorit ući u Skupštinu i zastupati njihove stavove.

Stranke su tada najavile da će veoma brzo početi da se bave tom temom. Iz DPS-a su rekli da nemaju ništa protiv da to naprave, ali da ne mogu sami "jer je za izborno zakonodavstvo potrebna dvotrećinska većina".

I ovogodišnja izborna kampanja u Crnoj Gori počela je standardno – opozicija je najprije ocjenila da se izbori ne mogu održati po aktuelnom zakonodavstvu, zatim su neke partie nabrojale javna preduzeća u kojima se zapošljeni tjeraju da glasaju za vladajuću koaliciju i opet se pominjala kupovina ličnih karata...

No, šlag na tortu ovoga puta bilo je javno oglašavanje nastavnice jedne osnovne škole koja je, nakon pisanja medija, kazala da direktor te obrazovne ustanove konstantno utiče na nju i njene kolege da glasaju za Demokratsku partiju socijalista.

Predsjednik Nacionalnog savjeta za evropske integracije **Srđan Milić** smatra kako će i ovogodišnji izbori u Crnoj Gori pobuditi pažnju međunarodnih institucija i itekako uticati na približavanje države Uniji.

"To pokazuje i makedonski slučaj,

koja je zbog načina kako je sprovodila izborni proces bila zaustavljena na putu evropskih integracija. Sve to govori da će i ova, crnogorska problematika biti vrlo interesantna za one koji pripremaju izvještaje o napretku Crne Gore za 2009. godinu", kazao je lider Socijalističke narodne partije (SNP).

Na prošlogodišnjim parlamentarnim izborima u toj bivšoj jugoslovenskoj republici dogodili su se ozbiljni incidenti, pa je međunarodna zajednica upozoravala da će to ozbiljno uticati i čak zaustaviti evro-

atlanstke integracije te zemlje. Tada je došlo do razmjene vatre između suprostavljenih političkih grupacija tamošnjih Albanaca.

Izbore za predsjednika Makedonije koji su održani prije nekoliko dana, EU nazvala je "testom" i upozorila da su "slobodni i pošteni izbori od suštinskog značaja za težnje Makedonije za članstvo u EU".

Milićeva partija je na početku kampanje od Ustavnog suda tražila da ocjeni ustavnost Zakona o izboru odbornika i poslanika, Odluke o skraćenju mandata Skupštini i Ustavnog zakona, a Ustavni sud je odbacio te žalbe.

"Jasno je da se u Crnoj Gori govori o pravnoj hajdučiji u svjetlu činjenice da Ustavni sud nije nazvisan. Imamo kontradiktorna rješenja Ustavnog i Upravnog suda Crne Gore", kazao je Milić.

Izborni zakon je morao da se uskladi sa Ustavom 21. aprila 2008. godine, ali je tek pred izbore parlamentarna većina te rokove prolonigirala za još dvije godine.

Iz SNP-a su upozorili i na činjenicu da Ustav pripadnicima manjinskih naroda jemči pravo "na autentičnu zastupljenost u Skupštini Crne Gore i skupštinama jedinica lokalne samouprave u kojima čine značajan dio stanovništva", dok Zakon to pravo garantuje samo Albancima.

Ustavni sud nije uvažio ni tu žalbu SNP-a, a Konrad Olzevski, zamjenik šefa izbornog odsjeka ODIHR-a, to pred medijima, početkom februara, nije htio da komentariše.

Međutim, prije dvije i po godine njegova organizacija upozorila je da

Sa biračkog mesta

foto VJESTI

bi Skupština trebalo da razmotri postojeći sistem raspoređivanja određenog broja poslaničkih mesta na osnovu rezultata u posebno određenim biračkim mjestima.

"Postojeći sistem favorizuje samo jednu nacionalnu manjinu u Crnoj Gori", navodi se u Izvještaju te institucije.

Vuković se slaže da bi izborni proces mogao da utiče na evropski put Crne Gore, ali kaže da se to neće desiti u negativnom pravcu jer se "tu i tamo pomene neki pritisak na zapošljene i izmisli se priča o kupovini ličnih karata".

"Crna Gora je na dva koraka pred EU, na dva krupna koraka i mislim da će to uspješno nastaviti i

završiti ova politička struktura", kazao je Vuković.

Govoreći o nastavici Aili Šoškić koja je medijima kazala da je direktor škole u kojoj radi politički agitavao na nastavnike, on je rekao: "Onda se pojavi majka hrabrosti u vidu neke nastavnice koja je, da sramota bude veća, na listi jedne opozicione stranke... Digne čitav kolektiv na noge, a izgleda je važnija njena 'hrabrost', nego 70 potpisa njenih kolega, koji kažu da od toga ništa nije bilo".

Dugogodišnji poslanik DPS-a se osvrnuo na kolege iz opozicije, ocjenjujući da najčešće oni plasiraju takve "budalaštine".

Kako sada stvari stoje, posmatračke misije će i ovoga puta ocijeniti da je na parlamentarnim izborima u Crnoj Gori bilo "sitnih nepravilnosti koje nijesu bitno uticale na konačan rezultat".

Ta definicija "baca sjenu" na povjerenje u izborni proces, ali i na objektivnost posmatračkih misija.

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

VUKOVIĆ: I MENE PRITISKAJU

Ja ne mogu da živim od raznih visuljaka Pokreta za promjene i Nove srpske demokratije. Svaki dan kada dodem sa posla dočekaju me na vratima stana.

I to nije pritisak? Tim prije što mi prave smeće ispred vrata, niko ne reaguje što mi diraju u privatnost i što će morati da metem posle njih te papire sa, bez potcenjivanja, sa bezvrijednim porukama. Iako znaju da sam čovjek koji je već opredijeljen politički. Njihov bezobrazluk nema kraja – objašnjava Vuković pod kojom je vrstom pritiska.

KOLIKO SU GRAĐANI CRNE GORE SPREMNI ZA EVROPU

Glava u pijesku

Crnogorski zvaničnici su jednoglasni – Crna Gora ne ide prema Evropskoj uniji radi

Piše: Neđeljko Rudović

Unije i da bi se nekome dopala nego radi nje same, radi boljeg života, uređenijeg sistema, vladavine prava... Ako su predali aplikaciju za sticanje statusa kandidata za članstvo u EU znači da vjeruju da je Crna Gora spremna. Na stranu što mnoštvo poteza Vlade govori da se u Crnoj Gori faktički sprovodi simuliranje reformi i što je partijski visoko iznad interesa države, trenutno je izuzetno zanimljivo dobiti odgovor na pitanje koliko su građani Crne Gore spremni da se nađu u "elitnom društvu".

Nedavno je objavljeno veliko Galupovo istraživanje o trendovima u svim zemljama zapadnog Balkana o tome kako građani ovog regiona doživljavaju situaciju u njihovim zemljama i o tome kako vide njihovu budućnost. Rezultati iz Crne Gore nose nekoliko poruka.

Prva je da su građani Crne Gore, uz komšije sa Kosova, izuzetno optimistični prema budućnosti, za razliku od ostalih zemalja, naročito Makedonije i Bosne i Hercegovine. Druga je da je 71% građana Crne Gore zadovoljno svojim životom, a da 55 % govori pozitivno o radu svoje Vlade. Treća je da njih 54% vidi šansu ako ostane u svojoj zemlji. I četvrta, da čak 53% Crnogoraca i Crnogorki smatra da je prihvatljivo

koristiti veze kako bi dobili ono što im, u najvećem broju slučajeva, pripada po prirodi stvari kao građanima koji plaćaju porez.

Što ovi podaci, između ostalog, govore?

Kao prvo, da se u Crnoj Gori i dalje dešava da njeni građani dominantno očekuju da će njihove vođe riješiti sve njihove probleme. Odnosno da će im naći posao, te da će se pobrinuti za njihovu sveukupnu sigurnost. Drugim riječima, u Crnoj Gori veliki njen dio i dalje voli da zabija glavu u pijesak i čeka da nevrijeme prode. Ili je možda Vlada toliko

Ako se povežu činjenice da je većina u Crnoj Gori optimistična, zadovoljna svojim životom, da pozitivno govori o radu svoje Vlade, a da ta ista većina smatra normalnim učestvovati u korupciji, onda je neizbjegjan zaključak da danas Crna Gora ne dijeli evropski svjetonazor

uspješna da kod većine ostavlja utisak da Crnu Goru vodi u pravom smjeru i da je učinila sve što je mogla ili trebala do sada.

Ako se povežu činjenice da je većina u Crnoj Gori optimistična, zadovoljna svojim životom, da pozitivno govori o radu svoje Vlade, a da ta ista većina smatra normalnim učestvovati u korupciji, onda je neizbjegjan zaključak da danas Crna Gora ne dijeli evropski svjetonazor. I da je Crna Gora daleko od evropskih vrijednosti koje podrazumijevaju – odgovornu vlast i samosvjesne građane.

A to opet znači da se za Crnu Goru još može reći da je karakteriše snishodljivost prema nosiocima vlasti i moći. Jer, ako većina i dalje vjeruje da mora da podmiti kakvog opštinskog službenika da mu izda rješenje ili dozvolu, ljekara da ga pregleda ili profesora da mu progleda kroz prste,

onda on mora da se "lijepo ponaša" prema njima. A kamoli prema nekom ministru ili predsjedniku opštine.

Ovo takođe pokazuje da građani Crne Gore dominantno još nijesu svjesni da su oni ti koji biraju te iste opštinske načelnike, predsjednike, ministre i premijere i da je njihova sudbina baš u rukama tih istih građana. Dok ta svijest, koja još nije u stanju da shvati da su ministri i načelnici tu da služe građanima, a ne da ih gledaju s visine, ne postane manjinska, Crna Gora će teško biti spremna za bilo kakve iskorake, a kamoli da se snađe u evropskom društvu.

Trenutno, najveći problem predstavlja to što oni koji vode Crnu Goru u Evropu podhranjuju taj naopaki odnos, predstavljajući kao svoju

dobru volju odluku da nekome izidu u susret. Tako se, recimo, u jednom primorskom gradu odavno zna – određenim danima, u jutarnjim satima, jedan od visokih funkcionera vladajuće stranke prima stanovnike te opštine u jednom kafeu. Oni mu kažu što im treba, od zapošljenja do dozvole za gradnju, a on im odmah kaže može li to ili ne. Obično može. I onda dođu izbori i "tajno glasanje" poslige kojeg svaki put partija tog funkcionera biva sve jača.

Da li je to evropska "solidarnost" ili puki klijentelizam, prožet najbezobzornjom zloupotrebotom moći?

I da li je Crna Gora, sa ovakvom praksom, bliža Evropi od ostalih država regiona?

I dokle će Crna Gora da vara samu sebe?

Malo će joj pomoći mišljenje Evropske komisije ako se ne pogleda u ogledalo i zamisli.

PROF. DR. FILIP KOVAČEVIĆ

Moramo mijenjati svijest

Profesor političke psihologije na Univerzitetu Crne Gore dr Filip Kovačević kazao je da se "ne smijemo" dopustiti da demokratizacija Crne Gore zavisi samo od interesa Evropske unije.

U razgovoru za *Evropski puls*, Kovačević navodi da se Crna Gora mora kroz promjenu svijesti njenih građana izboriti za mjesto među demokratskim državama.

- Dio zagovornika evropskih integracija smatra da Crna Gora može postati državom vladavine prava, samo kroz proces integracija, odnosno pod pritiskom iz Brisela. Da li se slažete sa tim ocjenama ili vidite alternativu?

Nažalost, poštovanje zakona i vladavina prava koja postoji u Evropskoj uniji je još uvijek utopija za Crnu Goru.

Za to je najviše odgovorna vladajuća politička elita.

Međutim, ne smijemo dopu-

Filip Kovačević

je dobro poznat dosije vlasti Demokratske partije socijalista (DPS), hvale poduhvate sadašnjeg

ma. Inače, dovjeka ćemo biti predmet prepirke "viših" interesa i "velikih" sila.

- Rezultati istraživanja javnog mnjenja pokazuju da preko 70% građana Crne Gore podržava članstvo u EU.

Da li je u pitanju slijepo praćenje svojih političkih lidera, mišljenje da bi se članstvom u Uniji poboljšao materijalni položaj ili nešto treće?

Crnogorskim građanima je

Crnogorskim građanima je dosta patnje i stradanja svih ovih decenija. Njima se EU čini kao odgovor za sve probleme, kao lijek koji liječi sve bolesti, kao neka vrsta zemlje Dembelije. Tim iskrenim željama građana se koriste političke partije da bi podigle svoj rejting

stiti da demokratizacija Crne Gore zavisi od interesa Evropske unije. Unija može imati interes i da nas, ovakve kakvi smo, drži na nivou predpolitičkog i preddemokratskog političkog razvoja da bi nas lakše kontrolisala tj. instrumentalizovala.

To je upravo ono što rade Javijer Solana i Olli Rehn koji cinično i neokolonijalistički, jer im

premijera i njegove ekipe ministara.

Crna Gora mora, uistinu i suštinski, postati nezavisna država,

Umjesto da je simbol demokratizacije i međunacionalne solidarnosti, Evropska unija se sve češće upoređuje sa bivšim Sovjetskim Savezom

tako što će se sama, kroz promjenu svijesti građana, izboriti za svoje mjesto među demokratija-

dosta patnje i stradanja svih ovih decenija.

Njima se Evropska unija čini

kao odgovor za sve probleme, kao lijek koji liječi sve bolesti, kao neka vrsta zemlje Dembelije.

Tim iskrenim željama građana se koriste političke partije da bi podigle svoj rejting. Bez premca u ovoj manipulaciji su predstavnici koalicije Demokratske partije socijalista (DPS) i Socijaldemokratske partije (SDP) koji su čak i svoju koaliciju nazvali "evropska Crna Gora" iako se, kako ste sami naveli, sve političke partije zalažu za evropske integracije.

Dakle, postoje neutemeljene iluzije o Evropskoj uniji koje politička klasa koristi za svoje partijske potrebe.

- **Kažete da je građanima dosta patnje i stradanja, ali Galupovo istraživanje javnog mnjenja pokazuje da je čak 71% građana Crne Gore zadovoljno svojim životom, da 55% govori pozitivno o radu svoje Vlade i da, zajedno sa građanima Kosova, naši građani predstavljaju najoptimističnije u odnosu na ostale države zapadnog Balkana gledaju**

na svoju budućnost. Kako to komentarišete?

Uz svu opreznost kada je u pitanju operacionalizacija anketa, treba imati na umu i da je ovo istraživanje vršeno u septembru i oktobru prošle godine kada je vladajuća mašinerija u Crnoj Gori, i njoj bliski mediji, strogo cenzurisala svaku priču o globalnoj

Jednostavno, postaje jasno da okviri Evropske unije više ne odgovaraju interesima krupnog kapitala (monopolističkih firmi, banaka, itd.) koji su bili glavni pokretači formiranja prvo zajedničkog tržišta, a poslije i Unije.

To i nije tako loša vijest, jer se otvara mogućnost za stvaranje jedne drugačije Unije u kojoj će,

U Evropskoj uniji je već otpočeo proces razlaganja, za koji ne vjerujem da će se zaustaviti. Jednostavno, postaje jasno da okviri Evropske unije više ne odgovaraju interesima krupnog kapitala (monopolističkih firmi, banaka,...) koji su bili glavni pokretači formiranja prvo zajedničkog tržišta, a poslije i Unije

ekonomskoj krizi.

U ovom trenutku ono je potpuno obesmišljeno, sem naravno kao sredstvo propagande.

- **Da li vjerujete da će EU prevazići institucionalnu krizu? Zagovornici evropskih integracija podsjećaju da je Unija iz svake krize izlazila jača i to očekuju i ovog puta.**

U Evropskoj uniji je već otpočeo proces razlaganja, za koji ne vjerujem da će se zaustaviti.

naprimjer, prava i prosperitet običnih građana biti prioritet.

Zbog toga je izuzetno važno panevropsko povezivanje alternativnih društvenih pokreta, nevladinih organizacija, sindikata, nezavisnih akademskih zajednica, itd.

Ono već donekle i postoji pod okriljem Evropskog društvenog foruma, ali se mora znatno osnažiti da bi predstavljalo kredibilnu alternativu.

- **Što predstavlja Evropski društveni forum?**

Evropski društveni forum (European Social Forum) je godišnji sastanak progresivnih društvenih pokreta, nevladinih organizacija i pojedinaca, koji je motivisan idejom da je "drugačija Evropa moguća" (Another Europe is possible). On predstavlja evropski ogrank Svjetskog društvenog foruma i zastupa ideje svijeta u kojem vlada ravno-pravnost i socijalna pravda.

Vise informacija možete naći na www.esf2008.org

V. ŽUGIĆ

EU SVE ČEŠĆE POREDE SA SSSR

- **Da li ste euroskeptik ili je javnost stekla takav utisak zbog Vaših oštih kritika na račun evropskih birokrata i pojedinih njenih lidera?**

Suštinsko pitanje je da li postojeće institucije Evropske unije povećavaju ili smanjuju prostor za elementarne demokratske slobode i prava građana Evropske unije.

Umjesto da je simbol demokratizacije i međunarodne solidarnosti, Evropska unija se sve češće upoređuje sa bivšim Sovjetskim savezom.

Pročitajte samo nedavne izjave češkog predsjednika **Vaclava Klaus-a**. Siguran sam da Vaclav Klaus koji je dobar dio svog života proživio pod Sovjetima zna dobro o čemu govori. Birokratija koja je sama sebi cilj – jer kome je zbilja odgovorna Evropska komisija i njeni brojni direktorati, bezbrojna odjeljenja, na primjer – je posebno alergična na projekte autentične ljudske emancipacije, prava imigranata, radnička prava, itd. To se, takođe, očitava i kroz sve veće nezadovoljstvo običnih građana prema "evropskim" inicijativama.

Evropska unija je sada tvrđava ne samo prema ostalom dijelu Evrope, nego sve više i prema svojim sopstvenim građanima i narodima.

PRIDRUŽIVANJE CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI

Što je Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju

Proces stabilizacije i pridruživanja je politički i institucionalni okvir dugoročne

Piše: Vladimir Pavićević

politike Evropske unije (EU) prema zemljama zapadnog Balkana (Srbija, Crna Gora, Hrvatska, Makedonija, Albanija i Bosna i Hercegovina) sa ciljem pridruživanja država ovog regiona EU, uz istovremeno uspostavljanje pune i trajne stabilizacije i ekonomskog prosperiteta svih država pojedinačno, kao i regiona u cjelini.

Proces stabilizacije i pridruživanja i perspektiva pridruženog statusa, a potom i pristupa EU pokazali su se kao bitni elementi strateške orientacije reformskih vlasti u pet zemalja regiona, ali i kao važan podsticaj i podrška u procesu tranzicije i modernizacije njihovih privreda i ukupnih društvenih odnosa.

Mjere trgovinske i finansijske podrške imaju i neposredne efekte na poboljšanje ekonomskog stanja u ovim zemljama. Institucionalno povezivanje sa EU utiče i na povećanu spremnost na regionalnu saradnju (jedan od uslova u procesu približavanja EU) i ukupno unaprijedivanje bilateralnih odnosa zemalja regiona.

Suštinu Procesa stabilizacije i pridruživanja predstavlja zaključivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). SSP je međunarodni ugovor između Evropske

unije i države zapadnog Balkana koji predstavlja program reformi koje ta država treba da sproveđe kako bi stekla status kandidata za članstvo u Evropskoj uniji. SSP je zasnovan na poštovanju demokratije i ljudskih prava, vladavine prava i tržišne ekonomije. Poseban značaj pridaje se političkoj i ekonomskoj stabilizaciji država i regionalnog zapadnog Balkana u cjelini. Dvije najvažnije obaveze koje je Crna Gora preuzela ovim sporazumom jesu uspostavljanje zone slobodne trgovine i usklađivanje zakono-

bezbjednosnog sistema ovih država. Sporazum doprinosi jačanju regionalne stabilnosti, uspostavljanju i jačanju stabilnog evropskog poretku zasnovanog na Evropskoj uniji kao njegovom stožeru;

- pridruživanje – stvaranje primjereno okvira za politički dijalog čime se omogućava razvoj političkih odnosa između ugovornih partnera, podupiranje aktivnosti na sprovođenju tržišnih reformi i razvoju skladnih ekonomskih odnosa sa perspektivom uspo-

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju je zasnovan na poštovanju demokratije i ljudskih prava, vladavine prava i tržišne ekonomije

davstva Crne Gore sa pravom EU.

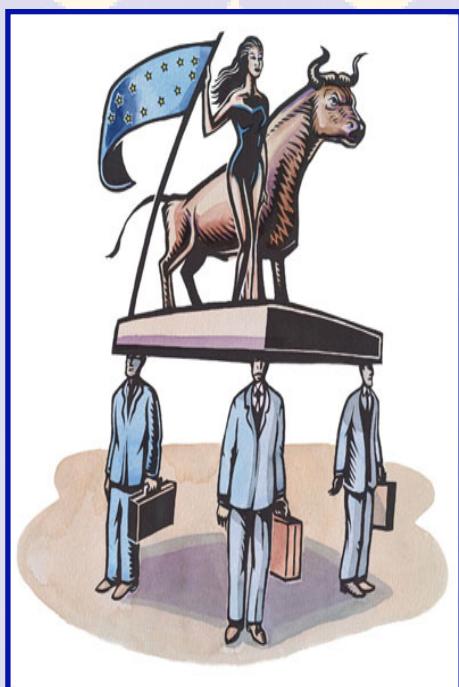
Ciljevi SSP se mogu klasifikovati u tri kategorije – stabilizacija, pridruživanje i zona slobodne trgovine:

- stabilizacija – puna i trajna stabilizacija država zapadnog Balkana što podrazumijeva transformaciju političkog, društveno-ekonomskog, institucionalno-pravnog i

stavljanja zone/a slobodne trgovine, podsticanje regionalne saradnje;

- zona slobodne trgovine – stupanjem na snagu ovog Sporazuma ukidaju se sve carine, količinska ograničenja, kao i mjere sa sličnim dejstvom na uvoz industrijskih i poljoprivrednih proizvoda u EU (izuzev jednog broja poljoprivrednih, tekstilnih i proizvoda od čelika), pri čemu se carine na jedan broj "osjetljivih" industrijskih i poljoprivrednih proizvoda postepeno smanjuju do isteka utvrđenog prelaznog perioda.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Crne Gore, sa druge strane, sadrži preambulu, opšte principe i devet poglavila. Opšti principi su: puno poštovanje principa demokratije, vladavine prava, ljudskih i manjinskih prava, međunarodnog prava i principa na kojima se zasniva tržišna ekonomija. Preostalih devet

poglavlja pokriva sljedeće oblasti: politički dijalog; regionalnu saradnju; slobodni protok roba; slobodno kretanje radnika, pravo na osnivanje pravnih lica, pružanje usluga i kapitala; usklađivanje pravnih propisa i njihova primjena, pravila o zaštiti konkurenčije; saradnju na području pravosuđa i unutrašnjih poslova; politike saradnje; oblast finansijske saradnje; opšte i institucionalne odredbe.

U pregovorima o zaključenju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU i Crna Gora utvrdili su dužinu prelaznog perioda za stvaranje zone slobodne trgovine sa EU, kao i okvirni rok za usklađivanje zakonodavstva sa pravnim tekovinama EU u prioritetnim oblastima. Pošto su pregovori uspješno završeni, Evropske zajednice i Crna Gora su potpisale Sporazum 15. oktobra 2007. godine nakon čega slijedi njegovo sprovođenje u predviđenom periodu. Da bi stupio na snagu neophodno je da SSP bude ratifikovan u svim državama članicama EU. Do stupanja na snagu SSP trgovinske odnose između pridružene države i Evropskih zajednica reguliše Privremeni sporazum. Riječ je o Sporazumu koji se zaključuje kako bi se omogućilo brže sprovođenje onih dijelova SSP-a koji se nalaze u nadležnosti Evropskih zajednica (slobodno kretanje roba tj. industrijskih, poljoprivrednih i ribljih proizvoda, tekuća plaćanja i kretanje kapitala, tržišna konkurenčija, intelektualna,

država članica, sa jedne strane, i Crne Gore, sa druge strane, stupio je na snagu 1. januara 2008. godine.

Zaključenjem SSP-a, Crna Gora postaje pridružena država Evropske

ozbiljan početak obuhvatnog prilagođavanja, koje će početi punom snagom nakon što Crna Gora postane kandidat za članstvo u EU.

Reforme i temeljno prilagođavanje pravnim, ekonomskim i

Dvije najvažnije obaveze koje Sporazumom jesu uspostavljanje zone slobodne trgovine i usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravom EU

unije i potvrđuje status potencijalnog kandidata za punopravno članstvo u Uniji. Sporazumom se naglašava individualni pristup u vrijednovanju dostignuća Crne Gore u približavanju Uniji.

To znači da se približavanje punopravnom članstvu zasniva na sposobnosti prihvatanja evropskog prava, standarda i kriterijuma,

je Crna Gora preuzeala ovim

zona slobodne trgovine i

Gore sa pravom EU

političkim standardima Unije zahtijevaju pojedinačni i zajednički angažman svih pojedinaca i institucija u državi. Sve promjene koje nameće put prema Uniji u skladu su sa ostvarivanjem interesa razvoja i modernizacije Crne Gore.

Može se zaključiti da SSP ne uređuje isključivo odnose između Crne Gore i Unije, već on u prvom redu uređuje odnose u Crnoj Gori, jačajući efikasnost pravne države i pomažući cjelokupnim ekonomskim i institucionalnim reformama koje su Crnoj Gori neophodne da bi postala moderna i razvijena država.

Autor predaje na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Beogradu

Reforme i temeljno prilagođavanje pravnim, ekonomskim i političkim standardima Unije zahtijevaju pojedinačni i zajednički angažman svih pojedinaca i institucija u državi

industrijska i trgovačka svojina, carine). Za razliku od SSP-a stupanje na snagu ovog Sporazuma ne zahtjeva i ratifikaciju u državama članicama EU. Privremeni sporazum Evropskih zajednica i njihovih

dostignućima u izgradnji regionalne stabilnosti i rezultatima u sprovođenju obaveza koje proizlaze iz pridruženog statusa. Pravna i ekomska prilagođavanja u vezi sa sprovođenjem SSP-a predstavljaju

Sitne nepravilnosti i rezultat

Piše: Brano Mandić

Kampanja nam je donijela "avaj Kadni Joriće" zabrinutost Nebojše Medojevića sa lobanjom u ruci, evrovizijsko srpstvo Andrije Mandića, čivot – poligraf socijalizam Srđana Milića i na kraju, ali ne najmanje bitno, uobičajeni gadluk kolektivnih orgazama kada se Milo Đukanovic Duke pojavi u salama od Plava do Bara.

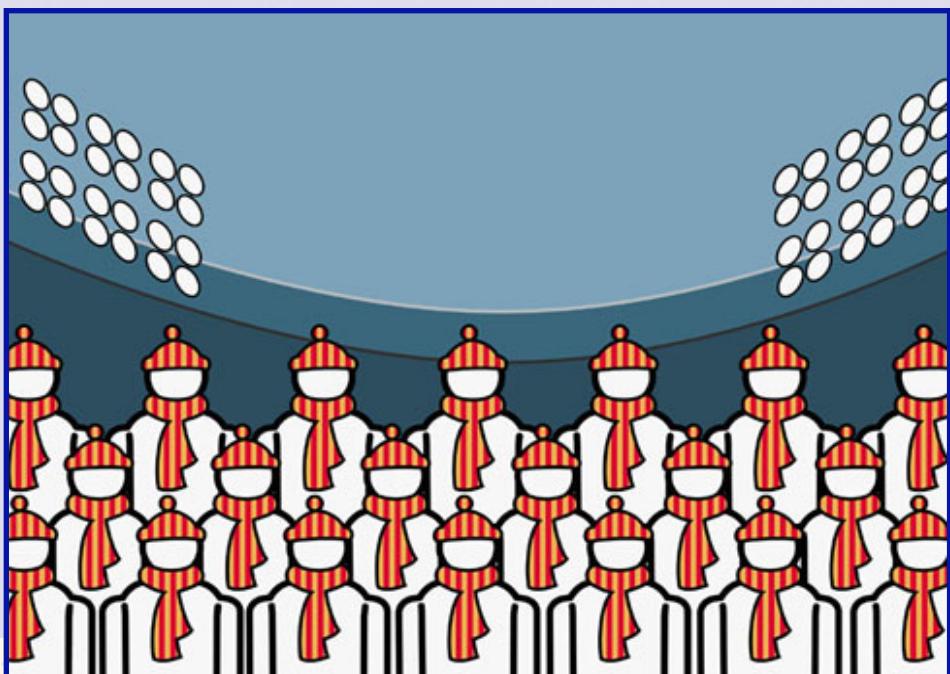
Koliko god komendija ovog puta bila skromnija nego inače, to nije glavni razlog što izbori dolaze tihom kano parastos.

Ovoga puta je, valjda, i posljednjoj tetki jasno da se glavna utakmica ne odvija u politici među partijama, nego da se mi samo malo igramo izbornog reality show-a dok se ključne odluke donose negdje za stolom, ispod stola, u praznim hotelima na primorju, u Abu Dabiju, bilo gdje samo ne u parlamentu.

Čak i najveći parlamentarac u Južnih Slovena Ranko Krivokapić sleže ramenima i kaže da su ministri kandidovani za poslanike – eto tako. Da oni neće, "naravno", u skupštinske klupe, nego su ih otkucali na spisak samo da se privuče ona ista tetka koja treba da svrši kada vidi da je pola Miletovog kabineta spremno da ih se zaokruži

Čak i najveći parlamentarac u Južnih Slovena Ranko Krivokapić sleže ramenima i kaže da su ministri kandidovani za poslanike – eto tako. Da oni neće, "naravno", u skupštinske klupe nego su ih otkucali na spisak samo da se privuče ona ista tetka koja treba da svrši kada vidi da je pola Miletovog kabineta spremno da ih se zaokruži.

Kada se izbori završe, onda će "klatež sa klupe za rezerve", da zauzme njihova mjesta i jopet ćemo imati grupu građana u parlamentu da usvajaju proevropske zakone

srećni što u vremenu krize imaju stalan posao i ručak u restoranu. A, to je vjerovatno i krajnji domet, te najljepše što se može od života dobiti. Bar ja to, "Hegelov sobar" mislim svakaog petnaestog u mjesecu.

nekoliko dana. Svi čekaju objavu poznatih rezultata što je perverzno stanje kao pred namještenu utakmicu.

A, stiže i svjetski šampion Italija da se lopta sa hrabrim sokolima pod Goricom. To će biti sjajna prilika da se malo napalimo napalm domoljubljem i pokažemo da je lopta okrugla, ako ne u politici, onda makar u sportu. Naređenje je stiglo od fudbalskog saveza da se na stadion tog istorijskog datuma ne smiju unijeti zastave osim crnogorske i italijanske.

Ideja je sljedeća: uzeti tri-satne barjak Evropske unije i krenuti na tekmu. Kada vam obezbjedenje kaže da to nije dozvoljeno, sazvati konferenciju za novinare ili, u radikalnijoj varijanti, spaliti se na licu mjesta pjevajući "svi će ljudi braća biti".

Pošto nema šanse da ću dobiti kartu, ovu ideju nudim besplatno da je sprovede neki aktivista, bilo koje partie kojoj su na srcu drug Topolanek i ostali drugovi. Isti performans može se vaspustaviti i sa

Bageri su opet na ulicama, u svakom gradu se filigranski precizno dižu pločnici, mijenjaju se "mugići", miješa se cement, i sve odiše predizbornom rutinom, koja ubija momenat inspiracije.

Čak je Demokratska partija socialista (DPS) uzela isti slogan, "Sigurno", kao prije 13 godina, što je sjajna reminiscencija i dokaz postmodernizam se uvalio i u agit-prop kabinete spremne da preživaju istoriju dosadašnjih pobjeda.

No, opozicija je glavni vinovnik ovog zločina koji se sprema za

američkom zastavom. Onda odeš kod ambasadora **Mura** i tražiš azil, naseliš se negdje u Ajovi, čuvajući krave do kraja života.

Prije desetak godina jedan pokojni kriminalac je držao fancy kafić u centru Bara u kojem nijesu dozvoljavali da uđete sa kapom. Skini tu kapu! (reggae platena šapka u bojama duge).

Tabanje i posljednjeg trzaja individualnosti nikoga ne brine jer mnogo je bitnije kako ćemo se nositi na sredini terena tog istorijskog dana usred predizborne šutnje.

To bi bilo ključno pitanje: jesu li ljudi svjesni da im neko zabranjuje osnovno pravo da nose zastave i kape.

Ipak, omladina se malo ufurisila pa čatuje sa potpredsjednikom DPS-a **Svetozarom Marovićem**. Jedan mladi čater pita koga će dovesti na Jazz sljedeće godine, a Sveti odgovara: **Britney Spears**.

Što zaključujemo iz ovog otac-sin razgovora. Prvo, vladajuća se klasa informaciono emancipovala, kucaju po tastaturi. Drugo, mladi ljudi su uhvatili ritam, jedan koncert godišenje. Svakog je...nog juna, zna se: pravac Jazz. Mjeseci dvanaest (12) čeka se jedan koncert da ga poklone turistima i lokalnoj pastvi. To je diskretan ritam koji nikoga ne optereće. Upalićemo automobile kupljene na kredit, obući nešto casual iđipati do zore. Zaključujemo i da DPS nikada neće sjahati sa vlasti jer su se marketinški mudro okomili na mlade. Mladi nemaju vizu da izbjiju iz zemlje, ali imaju viziju kako živjeti u njoj. Kakve su vizije bez vize? Izvolite vidjeti u minulih dvadeset godina. Procijetao je reformski duh i svi smo jedna mala incest porodica. Uzimamo se među sobom i razmjenjujemo sokove. Otrvne sokove

kasabe u kojoj je glavni muzički menadžer ratni huškač koji čita **Markuzea** "ali uvažava činjenicu da mnogi ljudi vole Britney".

Evropski barometar je poludio od aplikacije i otvaraju se novi horizonti.

To što je plata pola potrošačke korpe nije bitno kada se mjeri s

Kada se izbori završe, onda će "klatež sa klupe za rezerve", da zauzme njihova mjesta i jopet ćemo imati grupu građana u parlamentu da usvajaju proevropske zakone srećni što u vremenu krize imaju stalan posao i ručak u restoranu. A, to je vjerovatno i krajnji domet, te najljepše što se može od života dobiti

vremenom kada smo bili okupirani od osmanlijskog carstva ili živjeli neravnopravno u ratnim zajednicama balkanskih naroda.

To bi u prevodu značilo da se u Crnoj Gori nije nikad bolje živjelo. U jednom podgoričkom kafiću, pored WC školjke, piše "živio život". Ima li bolje krilatice u inat svim neostvarenim kritizerima. živio život, idemo dalje u olimpijskom duhu, bez ijedne institucije kojoj građani vjeruju više nego crkvi. Valjda je deset godina crkva ta koja pobjeđuje na istraživanjima javnog mnjenja. Država božja, rekao bi

sveti Avgustin tvorac čuvene maksime: "Ljubi i sve ti je dozvoljeno". Divan sažetak deset božjih zapovjesti. "Glasaj i sve ti je dozvoljeno", još ljepše zvuči kada ste profesor u podgoričkoj školi, a direktor ti je dripac agitator u džipu i tripu nacionalnog radnika.

I, na kraju malo kombinatorike, za one najizdržljivije. Prognoze kažu da makar četiri stranke imaju rezultat na ivici cenzusa. Znači, minimalna krađa glasova koja se može mjeriti stotinama glasackih listića, može ostaviti van parlamenta nekoliko partija. U tom slučaju gospodin **Dont** bi suptilno prebacio njihove rezultate, zna se kome. Svi dosadašnji izbori bili su puni "sitnih nepravilnosti koje nijesu bitno uticale na konačan rezultat". Ali, ovog puta "sitne nepravinosti" mogu biti šlag na tortu velike pobjede.

Kako god se završilo, sljedeća godina će biti "puna izazova", kaže **Lukšić**, ministar finansija. Ne bi valjalo da sada eksperimentišemo sa

promjenom vlasti. Pobjedom DPS-a bi dobio mandat do 2013. godine što je punih 24 godine od kada su uzeli dizgine među zube i izvadili korbač revolucije. Dobro, malo se zbog toga zastidiš kada pričaš sa strancima o politici, ali ko te vuče za jezik da raspredaš o glupostima.

*Možeš im govoriti o koncertima, o **Pameli Anderson**, ili kao ministar **Roćen** da citiraš **Tenisona**, dvorskog pjesnika koji nas je opjevao da se naježiš.*

Autor je novinar dnevnog lista "Vijesti"

VLADA I NEVLADINE ORGANIZACIJE U PROCESU EVROPSKIH INTEGRACIJA

Partneri ili protivnici?

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i Evropskim partnerstvom, saradnja Vlade i nevladinih organi-

Piše: Stevo Muk

zacija je označena kao posebna oblast u procesu ispunjavanja uslova za ulazak u Evropsku uniju. Naime, ovo pitanje je definisano preambulom SSP-a kojom se ukazuje na obavezu ugovornih strana da svim raspoloživim sredstvima doprinose političkoj, ekonomskoj i institucionalnoj stabilizaciji Crne Gore i čitavog regiona, kroz, pored ostalog, razvoj civilnog društva i demokratizaciju, izgradnju institucija i reformu državne uprave.

Memorandum o saradnji Sekretarijata za evropske integracije i

Saradnja podrazumijeva otvorenost, spremnost na prihvatanje kritike, želju da se partnerima stave na raspolaganje raspoloživi resursi

dvanaest nevladinih organizacija potpisano je u maju 2008. godine na Cetinju. Bio je to dogadjaj koji je pratilo javnu debatu o nacrtu Nacionalnog plana za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju. Ovim Memorandumom zamijenjen je onaj koji je Ministarstvo za ekonomske odnose sa inostranstvom i evropske integracije sa jednim brojem nevladinih organizacija potpisalo u julu 2004. godine.

Novim sporazumom je predviđena saradnja u oblastima sprovodenja reformi neophodnih za primjenu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju Evropskoj uniji, jačanja administrativnih kapaciteta zemlje za usklađivanje zakonodavstva sa *acquis*-em, sprovodenja Komunikacione strategije za informisanje javnosti o procesu pridruživanja Crne Gore EU, pripreme za korišćenje prepristupnih fondova EU, razvoja ekonomske i socijalne kohezije i

očuvanja prirodne i kulturne baštine, kao i zaštite okoline i održivog razvoja. Sporazum je otvoren za pristupanje i drugih nevladinih organizacija i organizacija civilnog društva koje to žele.

U izradu Komunikacione strategije o informisanju crnogorske javnosti o procesu pristupanja EU bile su uključene NVO koje su pokazale interes.

Sekretarijat za evropske integracije, u saradnji sa NVO-ima, priprema godišnje akcione planove implementacije, kao i zajedničke izveštaje o realizovanim aktivnostima, uz napomenu da oba dokumenta usvaja Vlada.

Ipak, značajan dio nevladinih organizacija smatra da u Crnoj Gori još uvek ne postoji dovoljan broj i kvalitet mehanizama za kontinuirano informisanje i uključivanje NVO u praćenje procesa pridruživanja Crne Gore EU, kao i da nijesu dovoljno uključene u proces konsultacija i definisanja prioriteta radi programiranja realizacije prepristupnih fondova.

U Strategiji saradnje Vlade Crne

Gore i nevladinih organizacija koja je usvojena januara 2009. godine zapisano je da "Evropske integracije predstavljaju proces koji zadire u sve segmente političkog, privrednog i društvenog života zemlje. Otuda su i NVO veoma aktivne u praćenju i pomaganju razvoja procesa evropskih integracija. Proces pristupanja

Učešće javnosti u procesima razvoja javnih politika ima za cilj kvalitetnije javne politike jer se uključenjem drugih aktera van Vlade maksimiziraju resursi koje jedno društvo ima

Evropskoj uniji može poslužiti kao potencijalni katalizator za usvajanje evropskih načela dobrog upravljanja i kao pogodna podloga za jačanje kulture dijaloga i uspostavljanje efikasnih mehanizama saradnje između Vlade i NVO. Vlada će nastaviti da obezbjeđuje kontinuiran javni dijalog o procesu pridruživanja i pristu-

panja Crne Gore EU, o različitim aspektima tog procesa, pregovorima, reformama i rezultatima, te o značajnjem uključivanju NVO u realizaciju Komunikacione strategije o informisanju crnogorske javnosti o procesu pristupanja EU. Vlada će, takođe, obezbijediti uslove za uključivanje predstavnika/ca NVO-a u procese prevođenja *acquis*-a u pojedinim oblastima, koristeći njihove stručne i profesionalne mogućnosti."

U Strategiji se kaže se i da će Vlada "blagovremeno učiniti dostupnim informacije i podatke o korišćenju prepristupnih fondova EU i obezbjediti veće učešće predstavnika/ca NVO u procesu utvrđivanja prioritetnih oblasti koje će se finansirati iz pomenutih fondova. U vezi sa korišćenjem prepristupnih fondova EU, Vlada će razmotriti mogućnost definisanja mehanizma/ama za kofinansiranje projekata NVO koji budu finansirani iz EU fondova, a iz sredstava od igara na sreću. Vlada će "pomagati napore NVO da uspostave i održavaju veze sa partnerima iz država regiona i država članica EU, odnosno institucija EU, kako iz nevladinih tako i iz državnih-administrativnih i EU struktura. U procesu obuke službenika o specifičnim pitanjima procesa evropskih integracija i predstavnika NVO, koje mogu preuzeti značajnu ulogu u informisanju i pripremi građana za usvajanje standarda u specifičnim oblastima, Vlada i NVO će uzajamno koristiti raspoložive kapacitete."

Ipak, dok su na primjer za realizaciju Akcionog plana Vlade Crne Gore u vezi sa pristupanjem NATO, iz Budžeta

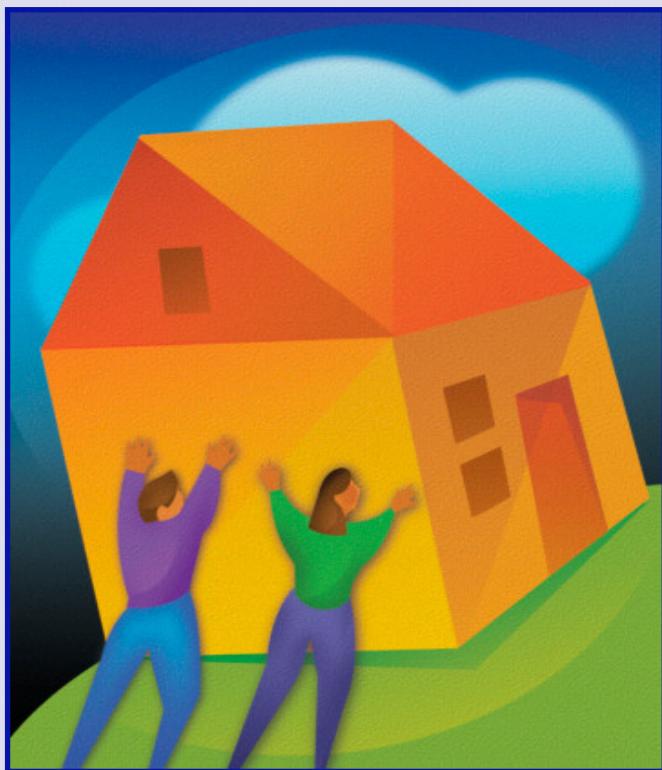
izdvojena značajna finansijska sredstva, uključujući sredstva za aktivnosti nevladinih organizacija, za realizaciju Strategije i Akcionih planova unutar procesa evropskih integracija nijesu utvrđena budžetska izdvajanja.

Najznačajnije nevladine organizacije dijele mišljenje da je upisivanje aktivnos-

ti nevladinih organizacija (koje nijesu finansirane od strane Vlade već od privatnih donatora, međunarodnih i drugih inostranih organizacija i institucija) u Izvještaje Vlade o realizaciji komunikacione strategije loša praksa koju treba što prije okončati.

Iz Sekretarijata za evropske integracije se već godinu dana obećava izrada nove Strategije o informisanju javnosti o procesu pristupanja Crne Gore EU. U izradu nove Strategije bi trebale biti uključene zainteresovane nevladine organizacije, posebno potpisnice Memoranduma. Međutim, taj posao još uvijek nije ni otpočeо, a za ozbiljan rad na novom dokumentu potrebno je obezbijediti resurse obje strane.

Kada je u pitanju Nacionalni plan za integraciju Crne Gore u Evropsku uniju, u Sekretarijatu za evropske integracije smatraju da se nevladine organizacije mogu uključiti u proces revizije NPI "u skladu sa svojim programima i kapacitetima, na primjer: kroz direktnu stručnu podršku u

U ovoj informaciji se navodi "Upitnik je svojina Evropske komisije, koja negleda blagonaklono na objavljivanje pitanja u javnosti. Zbog toga se preporučuje da se to objasni domaćoj javnosti i da pitanja i odgovori budu dos-

Ukoliko je cilj "saradnje" samo da se negdje u nekom izvještaju za važne evropske adrese unese i pasus koji će navesti da Vlada i NVO imaju potpisani sporazum o saradnji i da sarađuju na nekim tehničkim pitanjima, onda to ne da nije dobar pristup nego dugoročno neće dati dobre rezultate ni za Vladu, ni za NVO, ni za samo društvo i državu

različitim oblastima prava EU ili kroz obezbjeđivanje takve podrške u vidu projekata sa stranim nevladnim i drugim organizacijama; kroz zajedničke projekte sačinjavanja glosarija za odredene oblasti; kroz projekte prevođenja propisa EU; i, naravno, kroz prijedloge, sugestije i komentare na već usvojeni NPI za 2008–2012." Međutim, Vlada još uvijek nije ponudila set konkretnih, strukturiranih oblika saradnje u ovom važnom poslu.

U očekivanju pozitivnog signala u odnosu na zahtev Crne Gore za statusom kandidata za članstvo u Evropskoj uniji, nevladine organizacije očekuju poziv da i same daju doprinos kvalitetnom odgovoru na upitnik Evropske komisije. Međutim, Vlada je u januarskoj informaciji preporučila zapošljenima u državnim organima da medijima ne daju upitnik Komisije i vladine odgovore.

tupni tek nakon završetka kompletног procesa, odnosno usvajanja mišljenja od strane EK". Do tada, kako se navodi, informacije za javnost treba da su fokusirane "na generalne podatke (broj pitanja ukupno i po oblastima, suštinu pitanja, bez citiranja)". Odgovor na pitanje kako će nevladine organizacije učestvovati u ovom procesu, ostaje nepoznat, ali najavljeni interni karakter ovog procesa ne ostavlja mnogo prostora za uključenje NVO i saradnju.

Potpredsjednica Vlade za evropske integracije je, kroz svoj rad u Komisiji za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala koju vodi dosljedno zastupala stav Vlade da u Akcioni plan ne treba uključiti potrebu usvajanja Zakona o transparentnosti pripreme i primjene državnih akata. Riječ je, naime, o aktu čiji je model prije dvije godine predložio

Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), a koji ima za cilj da utvrdi zakonski osnov i propiše proceduru učešća javnosti, posebno nevladinih organizacija, u procesu razvoja svih javnih politika. Argument Vlade da bi se time usporio zakonodavni proces, ne samo što ne stoji, jer primjena ovakvog zakona i zakonodavni proces uopšte trebaju počivati na jasnom i preciznom planu koji se poštuje, već i zato što demokratske procedure uvijek traže više vremena i drugih resursa od individualnih odluka bez konsultacija. Nažalost, ovakav stav Vlade govori o manjku političke volje da se otvari prema javnosti u mjeri koju zahtjeva složenost procesa evropskih integracija.

Saradnja podrazumijeva otvorenost, spremnost na prihvatanje kritike, želju da se partnerima stave na raspolaganje raspoloživi resursi. Saradnja podrazumijeva i zajedničko planiranje i zajedničku realizaciju, onda kad je to u obostranom interesu, ali i slobodu da nevladine organizacije djeluju samostalno, nezavisno, uključujući njihovo pravo da javno govore o kvalitetu rada institucija i nosilaca javnih funkcija.

Učešće javnosti u procesima razvoja javnih politika ima za cilj kvalitetnije javne politike jer se uključenjem drugih aktera van Vlade maksimiziraju resursi koje jedno društvo ima. Snaženje demokratije jer učešće javnosti Vladu čini odgovornijom i transparentnijom; veće povjerenje u Vladu jer javnost učestvuje u planiranju i daje svoj doprinos pa samim tim i drži kao svoje rezultate tih politika.

Ukoliko je cilj "saradnje" samo da se negdje u nekom izvještaju za važne evropske adrese unese i pasus koji će navesti da Vlada i NVO imaju potpisani sporazum o saradnji i da sarađuju na nekim tehničkim pitanjima, onda to ne da nije dobar pristup nego dugoročno neće dati dobre rezultate ni za Vladu, ni za NVO, ni za samo društvo i državu.

Zato je pravo vrijeme da svi akteri saradnje razmisle o onome što mogu uraditi da ona bude suštinski i kvalitativno drugačija.

Autor je predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa

ZAŠTO ŽELIM DA BUDEM GRAĐANKA EVROPSKE UNIJE

Vjerujem u evropsko sjutra

Jedinstvena tvorevina koja je zasnovana na elementima različitih modela, kako bi objasnio

Piše: Milja Stanojević

profesor Miroslav Prokopijević, definicija je u kojoj i ja pronašao svoje viđenje Evropske unije.

Skup elitnih država koje funkcionišu po jednom pravilu, bilo da se radi o obrazovanju, uređenosti ili jednakosti.

Različiti modeli kulture i jezika su ono što me najviše inspiriše kada razmišljam o Evropskoj uniji.

Pripadam većinskoj grupi studenata i studentkinja koji/e vole strane jezike, putovanja, upoznavanje drugih kultura i sticanje novih iskustava. Vjerujem da bi u cilju našeg efikasnijeg obrazovanja mnogo lakše funkcionali i ostvarivali svoje planove, kao građani i građanke Unije.

No, već na samom početku se susrijećemo sa preprekama, poput viznog režima. Upoznata sam sa činjenicom da je Sporazum o viznim olakšicama potpisana i da je stupio na snagu 1. januara 2008. godine. Iskreno, još uvek nijesam čula da je neko bez problema, bez "knjige" dokumentacije i u kratkom roku zaista dobio vizu.

Baš ovih dana, popunjavam aplikaciju za stipendiju u jednoj od država Evropske unije, pokušavajući da dobijem priliku da godinu osnovnih studija provedem na nekom od prestižnih evropskih fakulteta. Naravno, postoje dvije vrste aplikacija: za studente koji dolaze iz

Evropske unije (EU countries) i one koji dolaze iz zemalja koje ne pripadaju Uniji (Non EU). I prosto sam osjetila posebnu težinu aplikacije za "Non EU countries", koju sam morala da ispunim i dostavim uz potrebnu dokumentaciju. To nije ohrabrujući proces ni za koga.

Želim da slobodno i bez stresa svaki naredni semestar završim u nekom drugom gradu Evropske unije, odnosno da imam mogućnosti koje imaju moje kolege i koleginice iz one kategorije koja se označava sa "EU countries". Da stičem nova iskustva, da se obrazujem i profesionalno usavršavam.

Da li ja puno tražim?

Ponekad, kada vidim programe za "Only for students from EU" razmišljam koje povoljnosti studenti država Evropske unije imaju. Za razliku od nas. Koliko su povezani, samim tim što im komunikacija i susret ne predstavljaju glavni prob-

lem, što im je ostavljeno da samostalno odlučuju.

Kao građanima i građankama EU, vremenom će se i kod nas doći ta evropska kultura. Kojoj se toliko radujem i priželjkujem je. Biću srećna kada vidim, da pješak sigurno staje na pješački prelaz, bez obaveze na dugo čekanje da se jedan od vozača smiluje i zaustavi svoje vozilo, tj. prisjeti se pravila "Pješak je zakon u saobraćaju". Kada se osjeti da se pravila i zakoni zaista poštaju. Da građani promijene svijest, koja je iskrivljena, da je onaj koji krši zakon, pojedinac kojeg treba kazniti, a ne hvaliti za snalažljivost. Kada primijetim da postoji poštovanje i kultura ophođenja prema starijim ljudima, kojima treba ustupiti mjesto bilo u autobusu, ili red u banci. Kada primijetim da prema pojedinicima koji su drugaćiji od nas, ne postoje predasude, već da ih prihvativimo kao dio društva. Moramo imati u vidu da je ta raličnost ona koja nas isto čini bogatijim! Sve ovo se tiče i ličnih uvjerenja i kodeksa vaspitanja, koje prije svega svi mi nosimo iz porodice. Kada tu fazu reforme svijesti predemo, sigurno mogu reći da je završen najznačajniji dio posla. A to je identitet građanina/gradanke!

Oduvijek sam bila optimista. Uvijek se držim teze "Za sve postoje rješenje" pa će biti neko i za nas "Non – EU students"!

Vjerujem da ću vrlo brzo postati građanka Evropske unije i uživati povoljnosti, na svim poljima, jednog zdravog i prosperitetnog života.

Autorka je polaznica VIII generacije Škole evropskih integracija i studentkinja II godine Fakulteta za međunarodnu ekonomiju, finansije i biznis na Univerzitetu Donja Gorica (UDG)

Sijalice čuvaju novčanik

Evropska komisija usvojila je polovinom mjeseca dva propisa kojima se predviđa zamjena tradicionalnih sijalicama štedljivim sijalicama, kako bi poboljšala energetsku efikasnost u domaćinstvima, kancelarijama, na ulicama i u industriji.

Sprovodenjem ovih propisa, EU bi trebalo da do 2020. godine uštedi 80 TWh struje, što odgovara potrošnji čitave Belgije, te smanji za 32 miliona tona godišnju emisiju CO₂, saopšteno je iz Brisela.

Neštedljive tradicionalne sijalice postepeno će se zamjeniti poboljšanim, počevši od ove godine, a postupak bi trebao biti završen 2012. godine.

Domaćinstva će moći da biraju između dugotrajnih fluorescentnih sijalica koje trenutno pokazuju najveću energetsku uštedu (troše 75% manje od konvencionalnih) ili halogenih, koje u potpunosti odgovaraju konvencionalnim sijalicama po kvalitetu, a štete 25 do 50% energije.

Zavisno od broja sijalica prosječno domaćinstvo u EU, koje pređe s konven-

cionalnih sijalica na fluorescentne, moglo bi uštedjeti između 25 i 50 eura godišnje na računima za struju.

Ova pravila predstavljaju samo dio mjera koje će Komisija prihvati sljedećih mjeseci, a odnosiće se na mnoge proizvode, poput elektroničkih uređaja, bijele tehnike i grijalica.

Do 10 kilograma mesa u EU

Evropska komisija usvojila je nova pravila o unošenju životinjskih proizvoda u EU koja će stupiti na snagu 1. maja.

Prema tim pravilima zabranjeno je unošiti meso, mlijeko ili njihove proizvode iz trećih zemalja u EU, osim ako putnici ne nose manje od deset kilograma tih proizvoda iz Hrvatske, Farskih ostrva, Grenlanda ili Islanda.

Od tih pravila izuzeto je dječje mlijeko u prahu, dječja hrana, te posebna hrana koja se nosi iz medicinskih razloga, u količini manjoj od 2 kilograma.

Što se tiče ribe, rakova i nekih školj-

ki, putnici mogu unositi ili poslati u EU do 20 kilograma ili jednu ribu, ako je ona teža od toga.

Pravila se ne odnose na životinjske proizvode koji se prenose iz jedne u drugu zemlju EU ili za one koji se unose iz Andore, Lihtenštajna, Norveške, San Marina i Švajcarske.

Kako bi se osiguralo da putnici jasno razumiju ta pravila, krajem prošle godine pokrenuta je kampanja. Posteri na 35 jezika postavljeni su u luke, po aerodromima i na druga mjesta ulaska u EU.

Kriza utiče na meni

Evropljani će u sljedećih nekoliko godina smanjiti konzumaciju mesa i skupih sireva, zaključila je Evropska komisija u najnovijim prognozama za poljoprivredni sektor za razdoblje od 2008. do 2015. godine.

Zbog recesije Evropljani će, u sljedeće dvije do tri godine, smanjiti konzumaciju skupe govedine, jagnjetine i sira, dok će se piletina i svinjetina dobro prodavati zbog povoljnijih cijena i odabira potrošača, prognoziraju autori izvještaja.

Žene slabije plaćene

Žene u EU zarađuju na istim radnim mjestima u prosjeku 17,4 % manje od muškaraca, saopštila je Evropska komisija u izvještaju o rođnoj nejednakosti.

Iako je "jednaka plata za jednak rad" jedan od osnovnih principa EU, izvještaj EK pokazuje da su žene više zapošljene u sektorima u kojima su plate manje, kao što su zdravstvo, obrazovanje i javna administracija u kojima radi 40% njih.

Podaci do kojih je došla EK, međutim, pokazali su da žene čine 59% od svih univerzitetski obrazovanih zapošljenih osoba.

Pored ovoga, žene su i dalje znatno manje zastupljene od muškaraca u tijelima u kojima se donose ekonomske i političke odluke EU. Tako se na čelu centralnih banaka svih 27 članica EU nalazi muškarac.

Broj žena u nacionalnim parlamentima država članica u poslednjoj deceniji povećao se sa 16% u 1997. godini na 24% u 2008. godini. U Evropskom parlamentu trenutno sjedi 31% žena. Kada je riječ o ministarskim mjestima u nacionalnim vladama odnos je 75% muškaraca naprema 25% žena.

Albanija do juna aplicira

Albanija namjerava do kraja juna 2009. godine predati zahtjev za članstvo u EU i za to je načelno dobila zeleno svjetlo češkog predsjedništva, najavio je albanski premijer Sali Berisha.

Evropska komisija smatra da je preduslov za podnošenje zahtjeva uredno sprovođenje parlamentarnih izbora u Albaniji. Berisha je upozorio da bi, ako dođe do kočenja albanskog zahtjeva, moglo doći do pada podrške članstvu u EU koja u Albaniji iznosi 96%.

Manje spavanja u hotelima

Najveći broj hotelskih noćenja u EU, u prošle godine, ostvaren je u Španiji (270 miliona), zatim u Italiji (247) i Njemačkoj (219), Francuskoj (204), te Ujedinjenom Kraljevstvu (173).

Tih pet zemalja čini više od 70 % ukupnog broja hotelskih noćenja u EU.

Međutim, broj hotelskih noćenja u EU smanjio se prošle godine za 0,5 % u odnosu na 2007. godinu, saopštio je Eurostat i dodao da je broj noćenja domaćih gostiju bio stabilan, dok je broj noćenja stranih gostiju pao za 1,1%.

IZBOR NOVOG SASTAVA EVROPSKE KOMISIJE POLITIČKI KOMPLIKOVAN POSAO

Komesari na izbornim listama

Izbor novog sastava Evropske komisije nikada nije bio politički jednostavan posao, ali će ove godine biti i komplikovaniji nego obično.

U političkom i institucionalnom pogledu, 2009. godina donosi mnoge nedoumice za novu evropsku izvršnu vlast.

Na političkom planu, ostaje da se vidi koliko će komesara ući u trku za drugi mandate, a koliko će umjesto toga odlučiti da se kandiduju na junske izbore za Evropski parlament.

U međuvremenu, na institucionalnom planu, Iraci će ponovo izglasavati Lisabonski sporazum. Kako je rezultat referendumu i

dalje neizvjetan, nemoguće je reći ni koliko će mesta u Evropskoj komisiji uopšte biti otvoreno za nove komesare.

Prema izvještaju EurActiv-a, u novoj Evropskoj komisiji se može naći čak dvadesetak novih lica. Očekuje se da će većina članova Komisije napustiti trenutne pozicije na sopstvenu inicijativu ili zbog izmjenjenih političkih uslova u zemljama iz kojih dolaze.

Postalo je uobičajeno za komesare da napuste mjesto u Evropskoj komisiji nakon isteka, a nekad i za vrijeme, prvog mandata, obično da bi zauzeli funkcije u nacionalnim vladama. Među poznatim "dezerterima" su Peter

Mandelson i Franco Frattini.

Kritičari tvrde da se time slabiti uticaj Komisije, kako u smislu administrativnog kontinuiteta, tako i u pogledu imidža ove institucije u evropskoj javnosti. Samo prije mjesec dana, evropski komesar za budžetska i finansijska pitanja Dalia Grybauskaite je najavila da će napustiti Komisiju kako bi se kandidovala za mjesto predsjednika Litvanije.

Međutim, ono što je posebno zanimljivo ove godine je da su mnogi komesari najavili učešće na junske izbore za Evropski parlament. Ukoliko odluče da se vrate u svoje zemlje kako bi učestvovali u kampanji, moraće da napuste funkcije u Briselu. No, ukoliko njihova imena budu samo stavljeni na partijske liste, nijesu obavezni da daju ostavku u Komisiji. Tako bi, teorijski, veliki broj komesara mogao da se kandiduje za izbore kako bi podigli profil svojih partija, a nakon toga da odustane od mesta u parlamentu u korist nekog drugog iz

VAKUM IZMEĐU NICE I LISABONA

Ova godina se razlikuje od drugih godina u kojima se birala Komisija u jednom ključnom aspektu – zbog nedoumica oko Lisabonskog sporazuma i neizvjesnih izgleda za ratifikaciju ovog dokumenta u svim zemljama članicama. Evropska unija je, prosto rečeno, u institucionalnom haosu.

Izbori za Evropski parlament će biti održani prema pravilima Ugovora iz Nice, što znači manji broj članova Parlamenta, ali i manji broj komesara (maksimum 26). Prema trenutnom dogовору, evropski lideri će nominovati predsjednika Komisije odmah nakon izbora, ali je još uvijek neizvjesno kada će i na koji način novi sastav Komisije preuzeti vlast.

Tako ostaje mogućnost da trenutni sastav Komisije ostane na dužnosti dok god Irska ne održi dugo očekivani drugi referendum, koji bi trebao biti organizovan u oktobru. Švedska, kao naredna predsjedavajuća članica, je već najavila da će jesenji samit Evropskog savjeta biti održan malo kasnije, što je uobičajeno, u novembru, kako bi se ostavilo prostora za irske zavrzlame.

Ukoliko Irska ratifikuje Lisabonski sporazum i on stupa na snagu (očekuje se da će irsko "da" značiti i definitivan pristanak Češke i Poljske), nova Komisija će moći da preuzeće dužnost sa po jednim komesarom iz svake države članice, kako je obećano Irskoj nakon neuspjelog referendum 2008. godine.

Ako Iraci kažu "ne", stvar je malo komplikovanija. Prema sporazumu iz Nice, sastav Komisije će morati da bude smanjen za barem jednog člana. To će izazvati dodatna trvjenja između zemalja članica i najvjeroatnije rezultirati još jednim institucionalnim kompromisom.

Neki evropski političari, umorni od "irske problema" nezvanično predlažu najjednostavnije rješenje: ako Irska kaže "ne", oduzeti im mjesto u Komisiji kako bi se ispoštovala pravila Ugovora iz Nice i riješen problem. Ipak, malo je vjerovatno da će se takva "kaznena taktika" i materijalizovati.

iste stranke I, nastavi da radi u evropskom izvršnom organu.

Predsjednik Partije evropskih socijalista (PES) **Poul Nyrup Rasmussen** izjavio je da će: "Neki komesari iskoristiti svoje pozicije da promovišu svoju partiju na izborima. To je nekorektno, predsjednik Komisije bi morao da obaveže svakoga ko tako postupi da napusti funkciju".

Rasmussen insistira da, iako članovi Komisije imaju pravo na partijsku pripadnost, "suština Komisije je u tome da su politički profil komesara i njihove službene dužnosti striktno odvojene".

"Jako mi smeta to što postoji mogućnost da bilo koji komesar privremeno napusti funkciju kako bi učestvovao u kampanji – kao

Olli Rehn

da je biti komesar neka nevažna stvar na koju se može zaboraviti kad god se pojavi neka zanimljivija aktivnost", negoduje Rasmussen.

REHN OSTAJE

Mnogi očekuju da u narednom sastavu Evropske komisije vide nova lica. Lako trenutno ne postoji konkretna zamjena za predsjednika Barrosa, mnogi drugi bi lako mogli biti vraćeni kućama.

Prema najavama EurActiva, samo pet komesara će najvjeroatnije ostati na trenutnim pozicijama. Među njima su italijanski komesar za saobraćaj **Antonio Tajani**, Estonac **Siim Kallas** (javna uprava i borba protiv korupcije), Finac **Olli Rehn** (proširenje), **Viviane Reding** iz Luksemburga (informaciono društvo) i **Meglena Kuneva** iz Bugarske (prava potrošača).

Janez Potočnik iz Slovenije (nauka i istraživanje) i **Andris Piebalgs** iz Letonije (energetska pitanja) bi takođe mogli dobiti šansu za još jedan mandat.

Lako bi neki drugi željeli da ostanu, poput britanske komesarke za trgovinu **Catherine Ashton** nemaju podršku nacionalnih vlada.

U Evropskom parlamentu, najizgledniji kandidat za mjesto predsjednika u prve dvije i po godine je Njemac **Martin Schulz**, lider parlamentarne grupe socijalista, koga bi u drugoj polovini mandata mogao zamijeniti trenutni lider parlamentarnog odbora za spoljne poslove, poslanik poljskog desnog centra **Jacek Saryusz-Wolski**, bivši glavni pregovarač Poljske za pristupanje Evropskoj uniji.

Evropom kruže glasine da najviše šansi da zauzme novu funkciju predsjednika Evrope ima bivši britanski premijer **Tony Blair**, ukoliko, to jest, Lisabonski sporazum bude konačno usvojen. Blair ima podršku velikog broja lidera EU, uključujući i francuskog predsjednika **Nicholasa Sarkozya**.

Šuška se i da će na mjesto "Visokog predstavnika EU za spoljne poslove i bezbjednost" koje se, takođe, formira novim ugovorom biti postavljen **Jaap de Hoop Scheffer**, trenutno generalni sekretar NATO-a. Nova funkcija Visokog predstavnika će zamijeniti postojeće funkcije komesara za spoljne poslove (**Benita Ferrero Waldner**) i Visokog predstavnika EU za spoljne poslove i bezbjednosnu politiku, koju sada zauzima **Javier Solana**.

Što se tiče mjesta predsjedavajućeg, otkako je **Jose Manuel Barroso**, u julu 2008. godine, nudio da namjerava da se ponovo kandiduje za to mjesto, mnogi smatraju da je njegov reizbor neizbjegjan. Poteškoće izazvane finansijskom krizom su, međutim, donekle ugrozile njegove izglede.

Do sada je Barroso imao podršku većine evropskog klana moćnih lidera desnog centra – podržavali su ga gotovo jednočesto **Angela Merkel**, **Nicholas Sarkozy**, **Silvio Berlusconi**, predsjednik Luksemburga **Jean-Claud Juncker** i predsjednik Evropskog parlamenta **Hans-Gert Poettering**, pa čak i neki lideri ljevice, poput **Jose Luis Rodriguez Zapatera** i **Jose Socratesa**.

Na nedavnom vanrednom samitu lidera EU, u martu 2009. godine, Sarkozy je, međutim izjavio da ne namjerava da bezrezervno podrži bivšeg portugalskog premijera i upozorio da je mudrije prvo sačekati rezultate referendum u Irskoj. Angela Merkel je, takođe, neodlučna oko pružanja podrške Barrosu, i čeka da vidi kako će se trenutni sastav Evropske komisije nositi sa finansijskom krizom.

Barroso, međutim, i dalje ima solidnu podršku među članovima Evropskog savjeta (koji biraju predsjednika Komisije), i jedino što bi još moglo poljuljati njegovu poziciju su dolazeći evropski izbori u junu ove godine. Ukoliko Evropski socijalisti i druge grupe ljevice uspiju da se izbore za većinu u Parlamentu, to bi moglo izazvati pritisak javnosti na evropske lidera da umjesto njega izaberu nekoga sa lijevog centra, s obzirom na to da Parlament ima pravo da ne potvrdi izbor Savjeta za predsjednika Komisije.

V.Š.-V.Ž.

ŠTO JE PREDVIĐENO NA PUTU INTEGRACIJE CRNE GORE U EU U OBLASTI RAZVOJA MALIH I SREDNJIH PREDUZEĆA

Biznis od prvog razreda

EVROPSKI REPORTER

Formiranje kreditno-garantnog fonda (KGF), kao glavne institucije koja će pružati finansijsku pomoć malim i srednjim preduzećima (MSP) i uvođenje preduzetništva u sistem obrazovanja od prvog razreda osnovne škole, dva su najznačajnija koraka u procesu daljih integracija Crne Gore u EU kada je u pitanju politika razvoja malih i srednjih preduzeća.

Taj sektor u zemljama EU čini jedan od glavnih ekonomskih stubova zbog čega je Evropska komisija (EK) razradila preciznu šemu njegove finansijske pomoći.

Evropska zajednička garancijska asocijacija (EMGA), Evropska investiciona banka (EIB), Evropski investicioni fond (EIF) samo su neke od institucija kojima se podržava razvoj malog i srednjeg biznisa, a svaka od država članica ima i sopstvene aktivnosti na jačanju MSP.

Direktor crnogorske Direkcije za razvoj MSP **Zoran Vukčević** u razgovoru za "Evropski reporter" objasnio je da su usvajanjem Zakona o bankama u martu 2008. godine stvoreni uslovi za formiranje KGF-a u Crnoj Gori koji treba da zaokruži institucionalnu infrastrukturu dostupnosti finansijskim sredstvima.

"Taj posao Direkcija je započela prošle godine uz pomoć eksperata iz EU i bilo je planirano da KGF zaživi početkom ove godine. Ali, globalna kriza je poremetila planove. Suočeni smo sa problemom likvidnosti, a KGF

treba da obezbeđuje novac za razvojne projekte. Crna Gora je mala država i moramo racionalno koristiti resurse", rekao je Vukčević. KGF treba da poboljša ekonomsku poziciju tog sektora,

Sektor malih i srednjih preduzeća u zemljama EU čini jedan od glavnih ekonomskih stubova zbog čega je Evropska komisija razradila preciznu šemu njegove finansijske pomoći

doprinese bržem i ravnomjernom razvoju na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, kao i da unapriredi njihovu konkurentnost i inovativnost.

"Drugi važni korak je uvođenje preduzetništva u sistem obrazovanja od prvog razreda osnovne škole koje je sada na nivou fakultativnog predmeta u osnovnim i srednjim školama. Pošto je znanje jedan od ključnih faktora

privrednog razvoja formalno obrazovanje mora odigrati važnu ulogu u razvoju preduzetničkih vještina. Takođe, treba nam i primjena savremenih poslovnih vještina u različitim oblastima kroz obuku u okviru neformalnog obrazovanja", ističe Vukčević.

Prema Izvještaju o napretku

Crne Gore, koji je u novembru 2008. objavila Evropska komisija, politika razvoja malih i srednjih preduzeća u procesu evropskih integracija uspješno se primjenjuje i Crna Gora je posvećena primjeni Evropske povelje za MSP.

Vlada je do sada u toj oblasti usvojila Nacionalnu strategiju za razvoj MSP, program za eliminisanje biznis barijera, formiran je Savjet za eliminisanje biznis bari-

jera, usvojen je novi Zakon o bankama koji je uslov za formiranje kreditno-garantnog fonda...

Tu je i Strategija za cjeloživotno učenje u preduzetništvu, preduzete su i praktične mjere za poboljšanje izvoznog potencijala MSP-a u obliku kreditne linije pod nazivom "podsticanje izvoza" i "grant šeme za refundaciju troškova"...

"Evropska komisija je konstatovala da u kontinuitetu ostvarujemo napredak. Uspješno primjenjujemo principe iz Lisabonske povelje, ali pojedine stvari moramo popraviti. Tu prije svega mislim na eliminiranje biznis barijera na lokalnom nivou sa kojima se suočavaju mali i srednji preduzetnici", naglašava Vukčević.

Najznačajnija barijera na lokalnom nivou je dobijanje dozvola za rad na koje se čekalo i

toga, da bi neko započeo biznis mora da sakupi brojna dokumenta i ovjerava ih kod nekoliko opštins-

Evropska komisija je konstatovala da Crna Gora u kontinuitetu ostvaruje napredak kada je riječ o razvoju malih i srednjih predzeća, ali pojedine stvari moramo popraviti. To je, prije svega, eliminiranje biznis barijera na lokalnom nivou, kaže Vukčević

duže od mjesec dana.

Novim rješenjima u zakonima o unutrašnjoj trgovini i izgradnji objekata, definisano je da opštine u roku od 15 dana moraju izdavati odobrenja za rad. Ako ne ispoštuju taj rok smatraće se da je rješenje odobreno.

"Nadamo se da će lokalne vlasti poštovati nove propise. Osim

skih službi. Planirano je da se uspostavi samo jedan šalter gdje će preduzetnik predavati zahtjev za dobijanje bilo kog papira, a ako je opštinskom službeniku potreban neki dodatni podatak od nekog druge opštinske službe moraće sam da ga obezbijedi", najavljuje Vukčević.

On dodaje da su preduzeti

koraci za uspostavljanje onlajn registracije preduzeća.

Strategijom razvoja MSP za period od 2007. do 2010. predviđeno je da se donese posebni zakon kojim će biti uređena oblast MSP.

Vukčević kaže da je donošenje zakona pod znakom pitanja jer u mnogim razvijenim zemljama nema posebnog zakona već se podrška zasniva kroz druga zakonska rešenja.

"Iskustva su različita i za sada razmatramo različite opcije. U Crnoj Gori promjene su konstantne i dinamične. Ako nešto čvrsto definišemo zakonom, a aktuelna situacija zahtijeva drugo rešenje potreban je vremenski period da se zakon dopuni i promijeni, a nije nam u interesu da često mijenjamo zakon. Recimo, ako bi zakonom precizirali da možemo kreditirati samo razvojne projekte, a sada je potrebno obezbijediti kreditnu liniju za likvidnost preduzeća morali bi mijenjati zakon. To je samo jedan od primjera", kaže Vukčević.

Marija MIRJACIĆ

DVIJE TREĆINE RADI U MSP

Mala i srednja preduzeća su u fokusu interesovanja ekonomске politike razvijenih zemalja i imaju centralnu ulogu u privrednoj strukturi EU.

U zemljama EU evidentirano je oko 20 miliona preduzeća, od čega je 98% malih i srednjih, koja zapošljavaju 90 miliona ljudi. To je dvije trećine ukupne radne snage EU.

Više od 70% ukupnog prometa roba i usluga obavi se posredstvom MSP i ona ostvaruju 60 odsto bruto domaćeg proizvoda.

Vukčević kaže da je do sada u Crnoj Gori registrovano 40.544 MSP koja upošljavaju 96.000 radnika, što je više od 50% ukupnog broja zapošljenih, dok je njihovo učešće u BDP-u 60%.

Korupcija u obrazovanju

Centar za građansko obrazovanje (CGO) i Centar za monitoring (CEMI), uz podršku ambasade Republike Njemačke, su u Podgorici 24. marta 2009. organizovali konferenciju "Da samo znanje donosi zvanje", povodom zavšetka projekta "Korupcija u obrazovanju", koji je realizovan u proteklih jedanaest mjeseci.

Projekat je imao 7 komponenti: 1) sveobuhvatno istraživanje koje je uključilo CATI, fokus grupe i dubinske intervjuje, 2) izgradnju kapaciteta studentskih organizacija u borbi protiv korupcije, 3) obrazovanje srednjoškolaca i nastavnika, kako bi se djelovalo preventivno, 4) analizu postojećeg pravnog okvira u kojem djeluju univerziteti i rad na nacrtu preporuka, 5) nacionalnu medijsku kampanju "Neka ti bude škola", koja je uključila četiri spota emitovana u posljednjem kvartalu 2008., na TV IN, TV Vijesti i RTCG, ali i bilborde u Podgorici, Nikšiću, Cetinju, Baru i Bijelom Polju, kao i niz gostovanja na brojnim medijima i izjava u javnosti ovim povodom, 6) konferenciju "Da samo znanje donosi zvanje" i 7) publikaciju o borbi protiv korupcije u obrazovanju koja objedinjuje sve realizovano.

Konferenciju je otvorila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a koja je rekla da su CGO i CEMI po prvi put pokrenuli pitanje korupcije u jednom od nosećih stubova razvoja crnogorskog društva – visokom obrazovanju. Ona je navela da je cilj konferencije da se otvori rasprava o politikama izgradnje održivih mehanizama za sprječavanje korupcije i djelotvornu borbu protiv ove za Crnu Goru već razarajuće pojave na nivou jednog dijela obrazovnog sistema.

Zlatko Vujović, predsjedni UO CEMI-ja i član Nacionalne komisije za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala je predstavio čitav set mjera koje će predložiti Komisiji za inovirani Akcioni plan, a koje pokrivaju oblast obrazovanja.

Dagmar Schmidt, zamjenica ambasadora Republike Njemačke, je izrazila podršku ovom projektu i rekla da korupcija nikoga ne

istraživanje u pogledu primijenjene metodologije i nalaza, ne negirajući postojanje korupcije ne Univerzitetu Crne Gore već samo procente koje istraživanje sprovedeno u ovom projektu daje. On nije predložio nikakve mjere ili preporuke u pravcu smanjenja korupcije iako je nekoliko puta bio pitani da to učini od strane organizatora.

Gosti konferencije bili su predstavnici iz regiona koji su prenijeli svoja iskustva u okviru istog problema. Profesor dr **Čedomir Čupić**, član Odbora Agencije za borbu protiv korupcije Republike Srbije, ocijenio je da korupcija razara obrazovanje, a posebno visoko obrazovanje koje predstavlja strateški sistem jednog društva. Čupić je istakao da je „za korupciju potrebno dvoje“ ali "da samo onaj na položaju treba da snosi odgovornost".

Zorislav Antun Petrović, predsjednik Transparency International-a za Hrvatsku govorio je o oblicima korupcije u obrazovanju i mjerama koje je Hrvatska preduzela u borbi protiv korupcije u ovoj oblasti.

Konferencija je bila veoma dinamična, ali i produktivna. Organizatori su najavili nastavak aktivnosti u ovoj oblasti.

NEVLADINE ORGANIZACIJE U EVROPSKOJ UNIJI

ERAZMUS STUDENTSKA MREŽA (ESM)

Unity in diversity, diversity in the unity!

Erazmus studentska mreža (ESM) je jedna od najvećih studentskih asocijacija u Evropi. U cilju podrške i razvoja studentskih razmjena u Evropi, osnovana je 1990. Naime, 1989. formirana je prva ESM kancelarija, i to u Utrehtu, u Holandiji. Nakon toga, na velikom broju evropskih univerziteta uslijedilo je osnivanje ESM kancelarija. Uz finansijsku podršku Evropske komisije, oktobra 1990., u Kopenhagenu je i zvanično osnovan Erasmus Student Network International.

Danas, devetnaest godina nakon osnivanja, ESN International ima više od 280 lokalnih kancelarija i to u 32 evropske zemlje i Azerbejdžanu. Sjedište ESN International –a nalazi se u Briselu.

Podsticanje studentske mobilnosti pod principom "Students Helping Students" je misija Erazmus studentske mreže. Vizija ove mreže je društvo zasnovano na znanju, međusobnom poštovanju i uzajamnom povjerenju, kao važnim garantima mira.

Erazmus studentska mreža je dio Evropskog foruma mladih, međunarodne organizacije osnovane od strane nacionalnih savjeta mladih i drugih evropskih nevladinih organizacija mladih. Kao i ESM, i ova organizacija radi na promociji aktivnog učešća mladih u izgradnji zajedničke Evrope.

S tim u vezi, ESM pruža pomoć studentima, zainteresovanim za studijski boravak u inostranstvu, pri odabiru destinacije koja bi najbolje "izašla" u susret njihovim interesovanjima.

Studijski boravak u inostranstvu na mladu osobu može da ostavi snažan pečat u procesu razvoja njene ličnosti i zbog toga taj boravak mora imati svoj kvalitet. Stoga su studenti na razmjeni glavni fokus interesovanja Erazmus studentske mreže. Ovim studentima je obezbijedena pomoć u akademskom, društvenom i praktičnom dijelu procesa njihove integracije u novu sredinu. Lokalne kancelarije ESM su zadužene da kroz niz kulturno–zabavnih programa animiraju studente na razmjeni i na taj način učine njihov boravak što prijatnijim. Razne večeri filma i nacionalnih kuhinja, časovi jezika, putovanja i žurke samo su neki od već ustaljenih programa čiji je cilj što bolja društvena integracija studenata na razmjeni.

ESM misli i na studente koji se nakon završenog studijskog boravka u inostranstvu vrate u svoju zemlju. Za ovu svrhu postoje posebni programi reintegracije. Naime, nudeći im neku vrstu "međunarodnog okruženja" ESM se trudi da pomogne "studente povratnike" u prevazilaženju određenih problema sa kojima se ovi studenti često suočavaju po svom povratku iz inostranstva.

Interesovanje studenata da jedan dio svojih studija provedu u inostranstvu stalno raste, pa su organizacije kao što je Erasmus studentska mreža više nego potrebne u cilju podsticanja mobilnosti studenata i kvaliteta programa razmjene.

Više o organizaciji i njenim aktivnostima možete naći na sajtu: www.esn.org.

Priredio: Jakov MILATOVIĆ

PROMOVISAN PRVI ROMAN DR MILANA POPOVIĆA

"Oklop" Crne Gore?

Centar za građansko obrazovanje (CGO) i dnevni list Vijesti su 24. marta 2009. u Podgorici, u sali CGO-a organizovali su promociju romana "Oklop", profesora Milana Popovića.

Roman "Oklop" je objavljen 19. marta i izazvao je nevjerojatno interesovanje, o čemu svjedoči i činjenica da je kompletno prvo izdanje prodato za par sati, pa je izdavač štampao drugo izdanje koje je u prodaji od 26. marta.

O romanu su govorili književnik **Balša Brković**, novinarka **Milka Tadić-Mijović**, izdavač **Željko Ivanović** i sam autor, a moderatorka je bila **Daliborka Uljarević**.

Brković je ocijenio da je Popovićev roman najznačajnije i najzanimljivije svječanstvo našeg vremena, ističući da očekuje da ga političari, kao takvog, neće razumjeti.

Tadić Mijović je istakla da je za aktuelnost romana zasluzna stvarnost koja je u ovom slučaju odradila bolji

Ivanović, Popović, Uljarević, Tadić-Mijović, Brković

posao od najboljih majstora marketinga. "Strah sa kojim se kupuje i čita ovo djelo govori bolje od svih analiza gdje se crnogorsko društvo danas nalazi", objašnjavajući da "smo se vratili tamo gdje je sve i počelo – u ono teško vrijeme u kojem se većina građana plašila i sopstvene sjenke".

Govoreći o svom prvom književnom romanu Popović je zažalio što je morao iskoristiti dnevno politički materijal dajući time publicitet onima koje ne zasluzuju ni negativan publicitet. Svoj roman je opisao kao jednu

vrstu tehnike kolaža koja kombinuje realističke komponente sa fikcionim dodacima.

U romanu se prognozira smjena postojećeg režima, ali ne na izborima, već spletom okolnosti koje dovode do toga da Primus, kako Popović naziva premijera Đukanovića u svom romanu, i porodica odlaze za Rusiju a na vlast dolazi opozicija. Popović je kazao da je u kreiranju ove solucije napravio kombinaciju svojih intimnih građanskih i političkih opredjeljenja, odnosno anarhosalijaliste i socijaldemokrate.

"Crna Gora - zemlja mogućnosti?"

Evropski pokret u Crnoj Gori i Evropski fond za Balkan su 23. marta, u Podgorici, organizovali panel diskusiju na temu "Crna Gora – zemlja mogućnosti?" sa ciljem da predstavi široj javnosti istraživanje Galup Balkan Monitor-a koje nudi pregled stavova i percepcija građana država zapadnog Balkana o pitanjima vezanim za prodržavanje EU.

Na panelu su govorili: **Gordana Đurović**, potpredsjednica Vlade Crne Gore, **Stevo Muk**, predsjednik Upravnog odbora Instituta Alternativa, **Zlatko Vujović**, predsjednik Upravnog odbora CEMI-ja, **Neđeljko Rudović**, novinar dnevnika "Vijesti", **Miloš Bešić**, analitičar CEDEM-a i **Robert Mancin** direktor Galupa za centralnu i istočnu Evropu. Uvodničarka je bila **Hedvig Morvai Horvat**, izvršna direktorka Evropskog

fonda za Balkan, a moderator **Momčilo Radulović**, generalni sekretar Evropskog pokreta u Crnoj Gori.

Rezultati ovog istraživanja pokazuju da građani vjeruju da je Crna Gora zemlja mogućnosti i da je sve manje ljudi koji bi željeli da odu iz Crne Gore. No, istovremeno su građani Crne Gore ocijenjeni kao najtolerantniji prema korupciji u odnosu na sve zemlje regiona.

Mancin je naglasio da je istraživanje rađeno prije ekonomске krize, tako da je vjerovatno da bi danas rezultati bili nešto drugačiji.

Ostali učesnici su analizirali rezultate sa svojih tačaka gledišta, i iznijeli različite stavove, ali su se svi složili u jednom: treba činiti sve da se nastavi pozitivan trend kretanja ka EU.

Ženska prava u Crnoj Gori

UPodgorici je 26.marta 2009. godine održan okrugli sto u organizaciji NVO ANIMA – Kotor, Centra za žensko i mirovno obrazovanje na kojem su bili predstavljeni nalazi istraživanja – "Stanje ženskih ljudskih prava u Crnoj Gori – kako to vide žene i muškarci?", uz podršku fondacije Institut za otvoreno društvo, predstavništvo u Crnoj Gori (FOSI ROM).

Istraživanje na ovu temu je obimno i obuhvata više oblasti. Poseban osvrt u istraživanju dat je na stavove građanstva o učešću žena u političkom životu, imajući u vidu aktualnost teme i parlamentarne izbore 2009. godine.

U ime Centra za građansko obrazovanje na skupu je učestvovala **Dragana Otasević**, saradnica na programima.

U OVOM BROJU PREPORUČUJEMO:

LEADERSHIP DEVELOPMENT PROGRAMME

In an effort to support the integration process in Southeast Europe (SEE), the fourth SEE and the EU Leadership Development Programme supports 30 young people from the countries of SEE as well as broader Europe.

The programme was initiated in 2006 by the TRANSFUSE Association, Berlin, and the College of Europe, Bruges. Starting from 2008, the European Fund for the Balkans in Belgrade has joined the initiative and generously supports the programme.

The Programme will consist of the following activities:

Two-week Summer Academy in Germany (Berlin/Schloss Neuhardenberg)

29 August – 12 September 2009

The curriculum will include topics related to the EU and the development of its relations with SEE as well as wider issues of international and economic relations. Practical training components focusing on negotiations, project management and presentation skills will provide participants with essential leadership qualities.

Joint Projects in SEE

between November 2009 and March 2010

The participants will work together in small multicultural groups to develop and implement a joint activity in SEE.

Five-day Seminar in Belgium (Brussels/Bruges)

April 2010 — The Final Seminar offers visits to the EU institutions and NATO in Brussels and to the Campus of the College of Europe in Bruges. The Programme will be led by an Academic Dean, who will guide the participants through the different aspects of the Programme. The working language of the Programme is English. The participants are expected to be available during the overall period of the Programme (July 2009 – April 2010) and to attend each planned activity.

Only 30 selected applicants will be invited to participate. Their participation in the Programme will be sponsored by the European Fund for the Balkans, an initiative by the Robert Bosch Stiftung, the King Baudouin Foundation, the Campagnia di San Paolo and the ERSTE Foundation, hosted by the Network of European Foundations.

Apply online: www.seeyoungleaders.org

Deadline for Application is Europe's Day: **9 May 2009.**

MASTER OF ARTS IN INTERDISCIPLINARY RESEARCH AND STUDIES ON EASTERN EUROPE (MIREES)

This program was launched some years ago by the University of Bologna, Italy; it is taught entirely in English (120 ECTS) and provides a joint diploma of the Universities of Bologna, Ljubljana, Vytautas Magnus University at Kaunas, Corvinus University of Budapest and, from the next Academic Year 2009–2010, the State University of St Petersburg. MIREES students will spend the first year in Forlì (one of the five campuses of the University of Bologna), while in the second year a minimum of 5 months will be spent at Partner Universities and, in particular cases, at MIREES Associated Universities in the Balkans. A mobility grant is offered to all enrolled students.

More detailed information on the teaching plan and the Faculty, together with the application form, can be found at our web site: <http://www.mirees.unibo.it/>. The next deadline for applications is **May 15th, 2009.**

The program is especially recommended for prospective PhD students. Moreover, the program is designed to forge analysts, area experts, consultants and mediators, to meet the needs of research institutes, the EC, international agencies, voluntary organizations and NGO's, public administration, managers, corporations and banks located in East-Central Europe and the Balkans or promoting investments in these regions.

The MIREES program offers specialized, in-depth knowledge of the post-socialist countries in transition, the new EU member states, and the new East-European neighbour countries to students with a BA in Economics, Politics,

International Relations, History, Languages (and Slavic languages in particular), agricultural studies and cultural studies generally.

The program aims also at developing language skills. MIREES offers courses in Bosnian-Croatian-Serbian, Bulgarian, basic and advanced Russian, and Slovak (Hungarian and Lithuanian are also available in the 2nd year) as well as Italian for foreigners as an additional option. The curriculum stresses interdisciplinary studies in the economics of transition; politics and international relations; media studies; and history and cultural studies focused on Central, Eastern Europe and the Balkans. Thirdly, the international dimension of the program is enhanced through student mobility, by an international faculty composed of prominent scholars of international repute, and a genuinely international student body.

For further information, contact the Tutor of the course at facscpol-fo.tutormirees@unibo.it or the Faculty Student Office (info.spfo@unibo.it, phone +39.0543.374145).

FULLY FUNDED PHD STUDENTSHIPS – THE POLITICS OF ETHNIC DIVERSITY – INSTITUTE FOR SOCIAL CHANGE

The Institute for Social Change has three fully funded PhD studentships commencing in 2009, covering fees and an annual maintenance stipend of 11,800 pounds.

The Institute for Social Change is an interdisciplinary research centre in the School of Social Sciences that offers an outstanding environment in which to study for a PhD. Sociological research at the University of Manchester was ranked joint first in the 2008 UK Research Assessment Exercise, producing the highest proportion of 'world leading' research of any UK institution. PhD students will have the opportunity to apply for places on the prestigious Harvard-Manchester graduate summer programme, and may be able to spend time at Harvard in the course of their research project.

You can apply online at www.manchester.ac.uk/postgraduate/howtoapply

For information on how to apply contact Vicky Barnes (vicky.barnes@manchester.ac.uk).

The deadline for applications is **11th May 2009.** Website:

<http://www.manchester.ac.uk/socialchange/>

EIC Bilten – Evropski puls je elektronski časopis koji izlazi u sklopu EIC programa, a uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Izdavač je Centar za građansko obrazovanje.

EIC Bilten – Evropski puls je zaveden u evidenciji medija Ministarstva kulture i medija pod rednim brojem 578.

Urednik: Vladan Žugić; Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,

Neđeljko Rudović, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović

Tehnički urednik: Blažo Crvenica; Lektura: Milena Milunović; Lektura engleske verzije: Maja Mugoša; Prevod: mr Vera Šćepanović

Njegoševa 36 / I Tel / fax: 081 / 665 – 112, 665 – 327 E-mail: eicbilten@cg.yu

EIC Bilten – Evropski puls možete preuzeti na www.cgo-cce.org